

Neděle

Požehnání nebo překážka?

V sedmém dni se odvažujeme žít z Boží milosti navzdory všem úkolům, které na nás číhají kolem. Odvažujeme se být svobodní od své vlastní nepostradatelnosti i od své práce.

Den odpočinku a znamení svobody, Hana Pfannová | 7

Rozhovor o dni odpočinku a nedělním courání po obchodních domech	12
Deset statečných	19
České srdce a osamělý byt	28
Diakonie – Stavíme lidi na nohy	33

Balíčky pro odsouzené v pardubické věznici

ÚVODNÍK

3 Neděle v hlavě – D. Ženatá

AKCENT

4 Všichni budeme proměněni skrze vítězství našeho Pána Ježíše Krista – DaZ

BIBLICKÁ ÚVAHA

5 Těmito slovy se vzájemně potěšujte – K. Vystavěl

TÉMA

7 Neděle. Den odpočinku a znamení svobody – H. Pfannová

9 Neděle v Miroslavi – D. Ženatá

12 Aby odpočinul tvůj otrok a tvá otrokyně tak jako ty
Rozhovor s Miroslavou Štefanovou – D. Ženatá

13 Otázka na tělo
Co byste nedělali v neděli?

CÍRKEV ŽIJE

17 Propojení vztahem i službou.
Jak se žije farářským pářím – J. Mamula

19 Deset statečných – J. Kašper

20 Co zahýbalo podzemními konventy – DaZ

21 Větší otevřenost a vzdušnější grafika – D. Ženatá

22 Evangelická akademie – I. Škeřtková

24 Mít svobodu nesedět na kraji lavice – L. Ridzoňová

25 K nedožitým devadesátinám J. Vebera – M. Hněvsová/M. Wolfová

EKUMENA ŽIJE

26 Noc kostelů 2012 – D. Hamrová

CÍRKEV SLOUŽÍČÍ

27 Dovožová služba – D. Ženatá

28 České srdce a osamělý byt – D. Plíšková

DIAKONIE

30 Vítejte na Západě! Rozhovor s Petrem Neumannem – P. Hanych

33 Stavíme lidi na nohy – J. Dus

35 Co je bohoslužba? – M. Sedláčková

ZPÍVANÁ LITURGIE

36 Liturgie v Českobratrské církvi evangelické – E. Baťová

SLOVO

38 Ony hrůzy prožily, my o ní pouze čteme – M. Hofmanová

39 Poválečný osud kostelů a dalších budov Německé evangelické církve v Čechách – J. Kirschner

40 K vydání Sborníku střediska v Chotěboři – Z. Moravcová

41 Bez kliknutí – Š. Grauová

ÚVODNÍK

Neděle v hlavě

Neděli jako den oddělený bereme v církvi většinou vážně. Den Páně. Sebereme se a jdeme do kostela. Možné je i nejt, konečně je neděle, tak nebudu dělat nic! Ani se vypravovat a cestovat na bohoslužby. Chyběli bychom však těm druhým, kteří přišli. Společenství tvoří oni i my. Všichni dohromady.

Stačí se porozhlédnout po lavicích kolem sebe. Co člověk, to jiné prožívání neděle. Starší presbyter: zakládá si dopředu záložkami naznačené písně ve zpěvníku. A odpoledne? Na chalupu se teď v zimě jet nedá, asi vyrazí na hokej. Rodina s dětmi: táta zklidňuje dětské nožky kopající do lavice. Děti se tváří trochu otráveně, ale do nedělní školy půjdou rády. Sestra, co dnes vaří kávu: je trochu jako na trní, musí přece odejít dřív a dát vařit vodu, aby bylo vše připraveno, až bohoslužby skončí. Mládež sedí v hloučku vpředu a zaujatě poslouchá, další skupinka obsadila kruchtu. A vzadu sedí ten smutný pán, co mu nedávno zemřela žena.

Kde se sejdou dva nebo tři, vzniká společenství. Různorodé a propletené jednotlivými osudy, profesemi a životními příběhy, jednotné soustředěním kolem evangelia. Proto i přímluvné modlitby za naše shromáždění, za celou církev i za všechny církve, co jich na světě je, mají takovou sílu.

České jméno sedmého dne – neděle – nabádá k prožití tohoto dne nicneděláním, lenošením. I to je někdy důležité. Zajímavé je, že v jiných jazycích je tomu jinak. Anglický Sunday nebo německý Sonntag táhnou na výlet ve slunečném dni a ruské voskresenje – vzkříšení – zve přímo do chrámu Páně.

Tématem tohoto čísla je neděle nahlížená z několika zorných úhlů. V pravidelných rubrikách se seznámíme s anatómií dalšího životního průšvihů, tentokrát s životem vozíčkářky. Další laickou službou obvyklou v našich sborech, které si všimáme, je služba dovožová. Nově si přečtete Katechismus pro rodiče, který bude na pokračování v celém ročníku.

V tomto čísle najdete vloženou fakturu na úhradu předplatného 2012. Informace o možnostech placení najdete milí čtenáři na straně 42.

Pěkné nedělní lenošení s čtením nejen o neděli přeje

Daniela Ženatá

Všichni budeme proměněni skrze vítězství našeho Pána Ježíše Krista

Týden modliteb za jednotu křesťanů

Mezi 18. a 25. lednem se v rámci Týdne modliteb za jednotu křesťanů sešlo nespočet ekumenických shromáždění. Mottem těchto setkání byla slova z 1 K 15, 51-58, zejména „Všichni budeme proměněni skrze vítězství našeho Pána Ježíše Krista“.

Program Týdne modliteb za jednotu křesťanů pravidelně připravují pracovní skupiny z různých zemí. Pro rok 2012 jej vypracovala skupina složená ze zástupců římskokatolické, ortodoxní a starokatolické církve a protestantských církví z Polska.

Na mnoha místech se setkali evangelíci s katolíky, členy Církve bratrské, Československé církve husitské, baptisty či členy Církve adventistů sedmého dne a dalších. Zapojily se do společných modliteb podle toho, jak výraz-

ně v kterém místě působí. Tato shromáždění, na místní úrovni většinou srdečná a přátelská, jsou viditelnou podobou jednoty, kterou pod vybraným heslem můžeme prožít. V modlitebním shromáždění zblízka poznáváme, co máme společného, že se modlíme ke stejnému Bohu, jen každý trochu jinak. Že v proměňující moci Kristovy blízkosti je vyloučena jakákoliv podoba vítězství jedné tradice nad druhou.

Sbírka vyhlášená Ekumenickou radou církví a vykonaná na všech místech během Týdne modliteb za jednotu křesťanů je letos určena středisku Nazaret Diakonie a misie Církve československé husitské a středisku Diakonie ČCE v Časlavi. U obou je určena na podporu a rozvoj sociálních služeb.

DaZ

Těmito slovy se vzájemně potěšujte (1Tes 4,13–18)

„Nechceme vás, bratří, nechat v nevědomosti o údělu těch, kdo zesnuli, abyste se nermoutili jako ti, kteří nemají naději. Věříme-li, že Ježíš zemřel a vstal z mrtvých, pak také víme, že Bůh ty, kdo zemřeli ve víře v Ježíše, přivede spolu s ním k životu. Toto vám říkáme podle slova Páně: My živí, kteří se dočkáme příchodu Páně, zesnulé nepředejdeme. Zazní povel, hlas archanděla a zvuk Boží polnice, sám Pán sestoupí z nebe, a ti, kdo zemřeli v Kristu, vstanou nejdříve; potom my živí, kteří se toho dočkáme, budeme spolu s nimi uchvázeni v oblacích vzhůru vstříc Pánu. A pak už navždy budeme s Pánem. Těmito slovy se vzájemně potěšujte.“

Cítím ten zvláštní rozdíl mezi námi a tesalonickými bratry a sestrami. Kdysi tam na východě zazněla obava o ty, kteří s radostí přijali evangelium a očekávali druhý příchod Pána Ježíše, avšak zemřeli a této slavné události se nedočkali. A zároveň tehdy apoštol Pavel s jistotou říkal: „My živí, kteří se dočkáme příchodu Páně.“ Jako by to dnes bylo úplně obráceně. Před námi zemřely desítky a desítky generací křesťanů a nikoho nevyvádí z míry, že se ti všichni oné události nedožili. A zároveň si netroufáme tvrdit ta silná slova: my, kteří se toho dočkáme... Možná jsme se poučili z historie. Kolik už bylo předpovědí konce světa, kolik bylo stanovených dat, kdy mělo být nastoleno Boží království – a nic. Zato konec života jednotlivce se do nekonečna neoddaluje. A chvála Pánu Bohu za ujištění, které zaznělo v Tesalonice a zní také nyní nám: „Věříme-li, že Ježíš zemřel a vstal z mrtvých, pak také víme, že Bůh ty, kdo zemřeli ve víře v Ježíše, přivede spolu s ním k životu.“

Ale pak tu také zní to zvláštní ujištění „my živí, kteří se dočkáme příchodu Páně“, a hned dvakrát. Již dříve Pán Ježíš chodil po galilejské a judské krajině a v jeho kázání zaznívalo: „Přiblížilo se království Boží.“ A před veliko-

nočními svátky vypravoval v jeruzalémském chrámu o příchodu Syna člověka, který přijde na zemi s mocí a velikou slávou. A dodal: „Amen, pravím vám, že nepomine toto pokolení, než se toto všechno stane.“ Máme slyšet toto poselství, máme očekávat druhý příchod Ježíše Krista v moci a slávě. Bůh se rozhodl přiblížit se k lidem – ano, i ke mně – tak blízko, že jedinou překážku mezi ním a mnou si stavím já sám. Immanuel – Bůh s námi – to je jméno, to je proroctví, to je zaslíbení, které Ježíš učinil skutečností.

Poznáváme Boží blízkost? Dokážeme zaslechnout jeho hlas skrze barikádu, kterou si kolem sebe často rádi stavíme?

Protože je náš Pán tak blízko, proto si můžeme být jisti tím, že stačí už jen málo. Jen sejme závoj a jeho kralování se stane zcela zřejmým. Toť druhý příchod Páně. Stačí opravdu málo, proto to může nastat dříve nebo později, anebo již za krátký okamžik. Spolu s ním přijde, nebo ještě lépe: on sám v plnosti přinese to, co nás tu a tam zahřeje u srdce; to, co nás skutečně potěší. On sám naplní naše lačné nitro dobrými věcmi. Důvěřujeme-li Ježíši Kristu, bereme-li vážně, že on je Pán, potom máme vědět, že Ježíš je Pán nad námi i nad celým světem. Neboť tak pravil: „Ale vzchopte se, já jsem přemohl svět.“

Druhý příchod Páně není jen pro křesťany, nýbrž je událostí pro všechny svět, pro každického člověka, pro veškeré tvorstvo. Každý to pocítí, každý pozná, že se změnila vláda.

Bůh nás již nyní, ač skrytý, sytí a potěšuje. Bořme své barikády, hledejme za nimi toho Vzkříšeného živého a nechme se jím přesvědčit o naději. Nás ten den nemusí překvapit. Vždyť Bůh nám poodhalil, že on svou mocí vládne také zde a v této době. Na to se spolehněme. A před námi je čas, kdy se konečně viditelně chopí svého kralování.

Kamil Vystavěl, student teologie

Téma – Neděle

Nedělní modlitba

Bože náš, Hospodine, hospodáři světa,
ty se svým Synem pracuješ stále,
a přece spočíváš v dokonalém pokoji.

Děkujeme ti, že jsi nám dal
ve dni odpočinku podíl na své svatosti.

Dej své církvi prožít ten den ve veselí a radosti,
na útěk ať se dají starosti a nářek.
Amen

Modlitba **Tomáše Pavelky**, foto Olga Stráňíková

Neděle

Den odpočinku a znamení svobody

Sedmý den – den odpočinku

Sedmý den je „den, v němž se nežije z vlastní práce, nýbrž z Boží milosti“. Tak to napsal náš pan profesor Starého zákona Jan Heller.

Sedmý den v týdnu je jiný. Svatý, oddělený. V našem týdenním rytmu má být tedy jeden den naplněn jinak než těch šest ostatních. Den odpočinku je jedinečné dědictví starého Izraele pro celý svět. Neměl obdoby v jiném náboženství ani kultuře. Čím je sedmý den jiný? Odpověď dává čtvrté přikázání. Sedmý den je jediný svátek, který je v Desateru zmíněn. Abychom nezapomněli, že je pro nás velmi důležitý.

Čtvrté přikázání je v Bibli zachováno ve dvou verzích. V každé je den odpočinku zdůvodněn jinak.

Šabat je největší sociální vynález židovství.

Nikdo, ať je z jakékoli sociální skupiny, nebude sedmý den pracovat.

Sedmý den je svátek radosti

První podobu najdeme v Ex 20,8-11: „Pamatuj na den odpočinku, že ti má být svatý. Šest dní budeš pracovat a dělat všechnu svou práci. Ale sedmý den je den odpočinutí Hospodina, tvého Boha. Nebudeš dělat žádnou práci ani ty ani tvůj syn a tvá dcera, ani otrok tvůj a tvá otrokyně, ani tvé dobytče ani tvůj host, který žije ve tvých branách. Neboť v šesti dnech učinil Hospodin nebe i zemi, moře a všecko, co je v nich, a sedmého dne odpočinul. Proto požehnal Hospodin den odpočinku a oddělil jej jako svatý.“

V této verzi je den odpočinku zdůvodněn Božím odpočinutím při stvoření. Proto tu hledíme „nahoru“, k Pánu Bohu. Sedmý den je zasvěcen jemu.

Hospodin při stvoření pracoval šest dní. Člověče, i ty šest dní klidně a dobře pracuj. Ale sedmý den Hospodin odpočinul a radoval se ze své práce. I ty se tedy zastav a odpočiň.

Pamatuj na den odpočinku, na den šabat. Šabat v hebrejštině znamená „přestání“. Zna-

kem sedmého dne je „přestat“, ustát v práci. V sedmém dni se odvažujeme žít z Boží milosti navzdory všem úkolům, které na nás číhají kolem. Odvažujeme se být svobodní od své vlastní nepostradatelnosti i od své práce.

Sedmý den je den čisté radosti. Uvolnění od práce nás osvobozuje pro to, abychom chválili Pána Boha. Vracíme se ke svému počátku, k prameni svého života, ke svému Stvořiteli. Zároveň vyhlížíme s nadějí Boží království. Den odpočinku je den Hospodinem požehnaný, oddělený, svatý.

Sedmý den je znamením svobody

Druhá verze čtvrtého přikázání má jiné zdůvodnění – byli jsme vyvedeni z otroctví.

Dt 5,13-15: „Šest dní budeš pracovat a dělat všechnu svou práci. Ale sedmý den je den odpočinutí Hospodina, tvého Boha. Nebudeš dělat žádnou práci ani ty ani tvůj syn a tvá dcera ani tvůj otrok a tvá otrokyně, ani tvůj býk a tvůj osel, žádné tvé dobytče ani tvůj host, který žije v tvých branách, aby odpočinul tvůj otrok a tvá otrokyně tak jako ty. Pamatuj, že jsi byl otrokem v egyptské zemi a že tě Hospodin, tvůj Bůh, od tud vyvedl pevnou rukou a vztaženou paží. Proto ti přikázal Hospodin, tvůj Bůh, dodržovat den odpočinku.“

Tady se díváme kolem sebe, na druhé lidi. Sedmý den je znamením svobody pro všechny. Pamatuj, že jsi byl otrokem v egyptské zemi a že tě Hospodin vyvedl. Byli jsme vysvobozeni z všelijakých otroctví, a proto smíme být jeden den v týdnu svobodni od práce. A nejen my sami, ale také ti kolem nás. Svobodu musíme přát také druhým. Čtvrté přikázání výslovně myslí i na otroky a otrokyně, hosty, tedy cizince, zkrátka na ty, kdo mají z něčí svévole menší práva nebo hůř nacházejí zastání.

Myslím na prodavačky v obchodních centrech, díky kterým si můžeme v neděli udělat nákupní výlet. Na ukrajinské, mongolské nebo rumunské dělníky, kteří pracují za mizerné peníze v českých fabrikách a žijí v nedůstoj- ▶

ných podmínkách. Na tzv. stromkaře, desítky lidí z Vietnamu, Slovenska a Rumunska, kteří byli najati na práci v českých lesích, sedm dní v týdnu pracovali a nedostali za svou práci ani korunu.

Byli jsme Bohem vysvobozeni a jako svobodní lidé musíme dávat pozor na to, že čtvrté přikázání není jen pro pár vyvolených, ale pro všechny! Šabat je největší sociální vynález židovství.

Nikdo, ať je z jakékoli sociální skupiny, nebude sedmý den pracovat.

Pravidla, která jsou dodnes v židovství se slavením šabatu spojena, mají člověka osvobodit pro radost, slavení, setkání s Bohem i s lidmi.

Den Páně

Ježíš dodržoval všechny svátky svého židovského lidu a sobotu světil. Zároveň byly jeho činy během soboty příčinou mnoha sporů. Ježíš ukazoval, že sobota je tu pro člověka, nikoli člověk

pro sobotu a Syn člověka je pánem i nad sobotou. Uzdravoval lidi z jejich letitých trápení. Konkrétní člověk a jeho bolest pro něj byly důležitější než dobře míněná pravidla.

Křesťané brzy začali nazývat den po sobotě, den Kristova vzkříšení, dnem Páně, latinsky Dominica, *dies Domini*, den vzkříšení. Křesťané ze Židů však pravděpodobně dál zachovávali také sobotu, přinejmenším do zničení jeruzalémského chrámu roku 70. Ale už na konci prvního století rané křesťanské spisy dokumentují, že křesťané slavili bohoslužbu v neděli: „V den Páně se shromažďujte, lámejte chléb a děkujte.“

Definitivní zlom pro slavení neděle představuje nejpozději Konstantinův zákon z roku 321, který předepisuje neděli jako den, v němž se nepracuje ani neúraduje.

Definitivní zlom pro slavení neděle představuje nejpozději Konstantinův zákon z roku 321, který předepisuje neděli jako den, v němž se nepracuje a neúraduje.

Co s nedělí?

Ještě za mého dětství někteří mí vrstevníci z křesťanských rodin nesměli v neděli do kina. Zvláště reformovaná tradice byla přísná a život v jejím pojetí měl svá pevná pravidla. Ale když se na přední místo dostane složitý systém lidských představ o tom, co je a není správné, přijdeme o smysl neděle jako vzácného Božího daru. Nelze se pak divit, že se lidé chtěli od všech církevních příkazů a zákazů osvobodit. Ale jestli jsme dnes v neděli šťastnější, to nevím.

Co tedy můžeme v neděli dělat, abychom si opravdu odpočinuli od práce a zároveň ji slavili před Bohem? Můžeme ten den naplnit odpočinkem, navštěvováním, cestou do přírody, za kulturou. Můžeme jej věnovat rodině, nemocným, blízkým lidem, přátelům, sami sobě, jak právě potřebujeme a chceme. Smíme jej prostě prožít zdánlivě velmi nečinně. Ale pořádně a dobře. Neděle je svátek svobody – od práce jsme osvobozeni pro sebe, pro druhé lidi, pro Pána Boha.

Každá neděle je malým vzkříšením

Neděli slavíme jako připomínku Ježíšova vzkříšení. Je i vzkříšením našich vlastních sil a vztahů. Světit neděli znamená oslavovat Pána Boha. A to můžeme ve společenství církve. Je to veliká

výsada moci prožít část neděle s ostatními sestrami a bratry, při zpěvu a modlitbě, při kázání, společné večeři Páně. Bohoslužby k neděli prostě zásadně patří. Spolu s druhými lidmi při nich hledíme k Pánu Bohu, k Ježíši Kristu. A když při nich zavěje Duch svatý, tak se nás něco dotkne a najdeme tu potěšení, napomenutí, naději.

Účast na bohoslužbách se nesmí stát protivnou povinností. Jak na to, to je někdy nelehký úkol pro rodiče, když se jejich dětem v neděli nechce vstávat. Jako v jiných oblastech života, i tady platí, že děti vnímají to, co děláme, silněji než to, co říkáme. Jestli jsou pro nás bohoslužby

radostí a posilou, položili jsme dobrý základ pro to, aby i naše děti jednou chodily do kostela rády.

Je dobře, že se v neděli bohoslužby konají. A když při bohoslužbách z nějakého důvodu nemůžeme být, jsou tu jiní, kteří za nás zpívají a modlí se. A ty nepřítomné zahrnou do svých přímlov.

Věřím, že díky Duchu svatému se neděle může stávat dnem, kdy jsme díky Bohu zase svobodní – pro druhé i pro Pána Boha. Sedmý den je den, ve kterém nežijeme z vlastní práce, ale z Boží milosti.

Hana Pfannová, farářka v Mělníku

NA NÁVŠTĚVĚ

Neděle v Miroslavi

Den oddělený

Miroslavský sbor patří v naší církvi k těm větším. Čítá kolem pěti set členů. V Brněnském seniorátě má pevné místo svou reformovanou tradicí, jejíž hodnoty jsou stále zřetelně patrné. Na výzvědách o tom, co všechno se o nedělích dá v Miroslavi prožít, jsem byla u aktivní presbyterky Lii Ryšavé.

Bohoslužby na více místech najednou

V Miroslavi je jeden farář, bohoslužby však na čtyřech, někdy i pěti místech. Jak se to dá obsáhnout? A jak zorganizovat? „Máme dlouhodobě zažitý systém takzvaných rozpisů služeb. Je to vždycky na dva měsíce dopředu. Náš farář nyní administruje ještě Hrabětice, takže těch míst je v současné době pět. V Miroslavi jsou bohoslužby v půl deváté a pravidelně jsou ještě v deset v Moravském Krumlově a v Litobratřicích. Pokud není farář někde jinde, jede po bohoslužbách zde v Miroslavi do jedné z těchto stanic, do druhé jede někdo jiný, takzvaný předčítatel,“ sype z rukávu informace sestra Ryšavá, která se na sestavování rozpisů podílí. Předčítatelů, kteří se střídají, mají ve sboru asi sedm. V dalších dvou kazatelských stanicích jsou bohoslužby odpole-

dne. V Bohuticích o půl druhé jednou za čtrnáct dní a v Troskotovicích jednou za měsíc.

„Do rozpisu patří nejenom čtenáři bohoslužeb, ale také varhaníci, kteří doprovázejí společný zpěv, a pak jezdí ještě jako doprovod několik dalších, aby byl kontakt s kazatelskými stanicemi, abychom se znali. Samozřejmě se tím zároveň podpoří společný zpěv,“ vysvětluje presbyterka. Aha, napadá mne: proto se v rozpise tahle kolonka jmenuje „zpěváci“. Zkrátka do kazatelských stanic jede plné auto. V rozpise je dále služba dveřníka, to je presbyter, který vítá příchozí ve dveřích kostela.

Kázání

Zajímalo mne, z jakých materiálů laičtí předčítatelé čerpají. Užívají *Sbírku kázání*? Je to prý různé. *Sbírku kázání* samozřejmě mnozí používají. Když je jednou za rok sbírka na církevní tisk, vždycky ji miroslavští posílají s určením na *Sbírku kázání*, protože ji opravdu využijí.

Lia Ryšavá je jednou z předčítatelek, mluví tudíž z vlastní zkušenosti: „Je tu však nebezpečí, že různí předčítatelé sáhnou po stejném kázání. Takže já třeba užívám spíše jiné zdroje: soubor kázání *Boží trouba* od Sváti Karáska, často ká- ►

zání Emila Ženatého z knížky *I tento čas je časem Božího slova*. Tu mám obzvlášť v oblíbě. Jsou tam krátká srozumitelná kázání a staří lidé, kteří si Ženatého ještě pamatují z doby, kdy v Miroslavi působil (1946–1959), je vděčně přijímají. Asi si tím také zpřítomňují svá mladší léta. Teď v neděli byly čtené bohoslužby v Miroslavi, protože náš farář byl právě v administrovaném sboru v Hrabětích, a předčítatel vzal kázání našeho bývalého vikáře Daniela Matějky. Takže zdroje jsou různé, dá se hledat i na internetu. Do oficiálních sbírek sahám možná nejmíň ze všech předčítatelů, ale ne že by se mi kázání nelíbila, je to spíš kvůli té hrůze, že si připravím něco, co nedávno bylo.“

Předčítatelé si velice cení důvěry, které požívají. Mají velkou svobodu a v tom, co budou číst, nejsou pod žádnou kontrolou. Vybírají podle toho, co je komu blízké. Je to věc náročná na přípravu a člověk nese také velkou zodpovědnost. „Člověka to povzbuzuje i zavazuje,“ dodává sestra Ryšavá.

Odpolední nešpor a Kruh

Nešpor je těsně před Kruhem, v létě v sedm hodin, v zimě v pět. Povětšinou jej má farář, protože to už je po všech předchozích nedělních shromážděních „volný“. „Nešpor mívá dvě písně a nějaké kontinuální čtení. Včera zrovna načal pan farář knihu Rút a říkal, že to bude na pětkrát. Nebývá to kázání ani výklad s exegezí jako na biblické hodině, spíše taková úvaha. Tak na dvacet pětadvacet minut,“ vysvětluje tuto miroslavskou specialitu s dlouhou tradicí Lia.

Bezprostředně po nešporu začíná takzvaný Kruh, který nemívá duchovní zaměření. I v organizaci Kruhu má zpovídáná presbyterka prsty:

„Míváme hosty, včera tu byl zrovna ředitel místní hudebky, který procestoval celou Evropu se svým postiženým synem a vyprávěl o svých zážitcích. Cestopisné programy jsou oblíbené, míváme je docela často. Před vánocemi tu třeba byl profesionální cestovatel se zasvěceným programem o hoře Ararat. Míváme také pořady z literatury, to zde má dlouhou tradici. Někdy je koncert, to pak nešpor a Kruh není. Nebo do toho padne nějaký jiný termín – třeba příští neděli budou ekumenické bohoslužby v rámci Týdne modliteb za jednotu křesťanů.“ Je patrné, že miroslavský evangelík může ve sboru prožít celou neděli. A členové sboru, kteří se podílejí na přípravách, tomu věnují velký kus práce a svého volného času.

Co to stojí

Většina aktivních sborníků, kteří figurují v rozpisu, chodí normálně přes týden do práce. V neděli na sebe vezmou službu varhaníka či předčítatele. Další dobrovolníci jsou v rozpisu jako zpěváci, doprovod, na nic se neptají a jedou do kazatelských stanic. Vytvářejí důležitou vazbu sboru s kazatelskými stanicemi a udržují kontakt. Každá kazatelská stanice si samozřejmě vede svůj život, a kdyby tam jezdil jenom farář, byla by ta sounáležitost mnohem menší. Příprava na neděli pro ně začíná už v sobotu. „Člověk si musí připravit čtení bohoslužeb, tím jsem se tentokrát zaobírala v sobotu dopoledne, teprve pak došlo na vysavač a pečení buchet. Neděle je radost, ale člověk musí mít jasno v tom, co chce a co nechce. Zda se chce plně účastnit sborového života. Pak to stojí tu zmíněnou energii,“ hodnotí svůj přístup ke sborovému životu sestra Ryšavá.

První adventní neděle je dárkování

Letos miroslavští řešili, zda je mají podesáté či pojedenácté. To už je také slušná mladá tradice. Dbají na to, aby nabízeli ruční práce nebo výrobky z plodů zahrad – různé vzácnější druhy zavařenin, křížaly, med a podobně. Lidé už na to pamatují a přemýšlejí, co zvláštního připravit. Sbor dává vyzvu do místního časopisu, nechá pozvání vyhlásit rozhlasem. Přicházejí i lidé mimo sbor, někteří i něco přinesou. Mnozí myslí na dárkování už během celého roku – pletení ponožek nebo napěstování mladých rostlinek, třeba sazenic růží, není rozhodně krátkodobá záležitost! V pátek před prvním adventem se věci shromažďují, v sobotu se vše nachystá na stoly, naaranžuje se, aby to hezky vypadalo. Na nedělní bohoslužby je vše zahaleno prostěradly a po bohoslužbách je prohlídka. Bez nákupu. Každý se může naladit, prohlédnout si, co je v nabídce pěkného. Odpoledne je pak vlastní dárkování. Začíná úvodním programem. K tomu sestra Ryšavá: „Nechceme, aby to bylo jen samotné trhování, ale aby byl patrný i hlubší rozměr. Dárkování má tři cíle, které už dopředu zveřejňujeme, a tady se o nich všichni dozvedí víc. Náš sbor má dvě děvčátka v Africe v Adopci na dálku, tak většinou říkáme, co je s našimi svěřenkyněmi nového, čteme dopisy, co od nich přišly. Dalším cílem byla letos pomoc školství v Africe – podpořili jsme jednorázové školství v Ugandě, protože naše holčičky jsou také z Ugandy. Třetím cílem je podpora středisek diakonie tady u nás v Brněnském seniorátě. Letos jsme se zaměřili na Arkénii, což je chráněné bydlení pro dospělé s mentálním postižením. Je to nové středisko, tak jsme se o něm chtěli také něco dozvědět. Přijela dokonce vedoucí střediska, aby nám je představila.

Po úvodním programu, při němž většinou ještě něco zazpívají děti a mládež, je samotné dárkování. A protože nechceme v chrámu kupčit, prodáváme za hřivny. Jsou to linorytem vytvořená kulatá platidla, vlastně takové kupony. Za peníze si každý může nakoupit tyto hřivny a v jejich hodnotě si pak vybere u stolů věci. Tam už hřivny jen odevzdá do misky, což je samoobslužné. Je to tedy dar za dar a ne trhování. A vybere se opravdu hodně peněz, až nás to vždycky překvapí.“ Dárkování je velká příležitost, jak sbor otevřít směrem do společnosti. A to se také děje.

To dobré z tradice přetrvává

Žije zde ještě tradice? Na to jsem se také ptala. Dědictví pana faráře Pokory a Hájka, kteří viděli neděle jako den oddělený a jít si zatančit nebo později do kina bylo nemyslitelné? Podle Lii Ryšavé, členky miroslavského staršovstva, ale také učitelky češtiny a němčiny, matky tří dcer a babičky šesti vnoučat, to už zde cítit není. Je to každého věc, jestli přijde v neděle ráno do kostela a večer do Kruhu, nebo pojedou na výlet. Ale to dobré z tradice, že neděle je den oddělený, to tu mezi místními evangelíky stále je. „Nestalo se mi nikdy, že by někdo, koho prosím o službu ve sboru řekl, že nemůže, že bude rýt na zahradě,“ uzavírá náš rozhovor o neděli.

Možná ve vašem sboru žijete podobnými věcmi, možná se stanou výše napsané řádky inspirací při přemýšlení o tom, co by se dalo dělat. Tato sonda do nedělního života jihomoravských evangelíků navíc potvrdila, že přes všechnu modernu, která se na nás valí, má tradice v našich životech stále své místo.

Daniela Ženatá

ROZHOVOR s Miroslavou Štefanovou

Aby odpočinul tvůj otrok a tvá otrokyně tak jako ty

O dni odpočinku a nedělním courání po obchodních domech

Varhanice libereckého sboru Miroslava Štefanová prošla několika zaměstnáními. Pracovala v kanceláři v Pozemních stavbách, v Textilaně a v Českém statistickém úřadu. Pak prodávala spolu se třemi dalšími prodavačkami přírodní produkty – kosmetiku, vitaminy, bylinky, čaje. Po krachu prodejny montovala kabelové svazky pro automobilový průmysl. Má tedy dobré srovnání náročnosti několika profesí.

Jak dlouho jste byla prodavačkou?

Je to těžká práce? Bavila vás?

Prodávala jsem pět let. Profese prodavačky je dle mého názoru velmi náročná a těžká, nicméně se mi moc líbila, dělala jsem ji ráda.

Pracovala jste u soukromníka, nebo ve velkém obchodě, v řetězci?

U soukromníka. Prodejnu měl můj zaměstnavatel umístěnou v Tesco, které má otevřeno denně od 8 do 21 hodin. Tomuto režimu jsme se museli přizpůsobit. Takže jsme prodávali i v neděli a o svátcích.

Jak byl nedělní prodej organizován?

Střídalý jsme se s kolegyněmi tak, abychom měly zhruba všechny čtyři stejný počet hodin v dopoledních směnách, odpoledních směnách a stejný počet nedělí. Ani jedné z nás se nechtělo v neděli pracovat. Dostaly jsme sice příplatek za nedělní šichtu, ale ani ten nebyl motivační, abychom v neděli pracovaly rády.

Dalo se nějak z nedělních služeb vymluvit, např. že jste věřící a jdete do kostela?

Kolegyně mi jen zřídka umožnily výměnu tak, abych mohla jít na bohoslužby. Ne snad proto, že by pro mě neměly pochopení. Vnímaly i to, jak se mi těžko hledala náhrada u varhan, byla jsem tehdy totiž v libereckém sboru jedinou varhanicí. Jednoduše nebyly ochotné za mě v neděli pracovat, protože i ony považovaly neděli za den odpočinku, byt do kostela nechodily.

Je nedělní prodej pro prodejce tak důležitý z hlediska tržeb, nebo je to jen rozmazlování zákazníků?

Myslím si, že nedělní prodej prodejcům výrazný zisk nepřináší. Češi v neděli nechodí cíleně nakupovat. Sice nevím, jak je to nyní, ale v době, kdy já jsem byla za pultem, lidi spíš prošli obchoďákem, pokoukali na to či ono, požádali mě o předvedení produktu, vyslechli výklad a s poděkováním odešli. Rozhodně tržby nepokryly vynaložené náklady na provoz našeho obchodu (pronájem prostoru a mzdy prodavačkám). Nedělní prodej není od prodejních řetězců rozmazlování zákazníků, ale spíš ohlupování, lákání

na slevy a podobně. Navíc je to fakt otročina pro prodavače a svým způsobem i pro lidi, kteří si neumějí najít lepší program, než jít v neděli courtat do obchodních domů.

Byl by zákon o zákazu nedělního prodeje, o kterém se nyní mluví, řešením?

Bylo by ode mě naivní myslet si, že by zákazem nedělního prodeje zůstaly obchody zavřené. Ale ulevilo by se prodejcům i zákazníkům. Najednou by všichni zjistili, že mají více času na rodinu, přátele, na kulturu, na koníčky.

Co byste vzkázala zákazníkům-evangelíkům, čtenářům Českého bratra?

„Šest dní budeš pracovat a dělat všechnu svou práci. Ale sedmý den je den odpočinití Hospodina, tvého Boha. Nebudeš dělat žádnou práci ani ty ani tvůj syn a tvá dcera ani tvůj otrok a tvá otrokyně ani tvůj býk a tvůj osel, žádné tvé dobytče, ani tvůj host, který žije v tvých branách, aby odpočinul tvůj otrok a tvá otrokyně tak jako ty.“

To přikázání jsem nyní zopakovala především sama sobě, a protože je tak moudré, přála bych si, abychom si ho my evangelíci znovu přivlastnili. Potřebujeme ho, abychom si uvědomili, že nežijeme jen z výsledků své práce. Zároveň bych ale chtěla říct, že si moc vážím lidí, kteří slouží bližním – doktoři, zdravotní sestry, řidiči MHD a mnoho dalších profesí –, byť pracují také v neděli a jejich práce je pro ně i obživá. Jejich službu vnímám jako službu Bohu. *Ptala se Daniela Ženatá*

OTÁZKA NA TĚLO

Co byste nedělali v neděli?

Petr Sláma, vysokoškolský učitel

Neotevírám počítač, neb je to můj pracovní nástroj. Jenomže ho často otevírám, jelikož pondělí tlačí. Jinak se snažíme držet basu s tou tradicí, která v neděli nenakupuje, nestaví a nebuduje.

Jan Šulc, editor a překladatel

V neděli bych se především pokusil nerušit ostatní, tedy nesekat sekačkou, neřezat elektrickou pilou, nevrtat, nebušit, nepouštět rádio či hlasitou hudbu; pokusil bych se přispět svému okolí i sám sobě tolik potřebným ztišením.

Monika Žárská, překladatelka

Považuji za velkou hloupost dát přednost válení v posteli před výpravou do kostela. Ale nenapadá mě jinak nic, co bych zrovna z neděle chtěla vyloučit. Zlé a hloupé věci se přece nemají dělat ani ve všední den, ani v neděli. No a dobré a chytré věci soustavně provozované místo výpravy do kostela dobrými a chytrými být přestávají.

Jiří Nečas, matematik a ekolog

Neděli vděčně přijímám jako příležitost k vybočení z všednosti, ze shonu všedního života a k pohledu vzhůru. Činnostem, jakými jsou větší uklízení či nakupování, se v neděli vyhýbám. Pokud jde o internet, rád bych v neděli eliminoval různé formy on-line komunikace po inter-

netu a zůstal jen u přátelských e-mailů a čtení pozitivních informací, jakými jsou např. kázání. Výkon mé profesní činnosti formou příležitostného poskytování konzultací z matematiky mi radost z neděle nekazí a nic proti němu nemám.

Daniela Pokorná, studentka a učitelka

Častěji přemýšlím o tom, co bych dělat v neděli chtěla, aby ta odlišnost, nevšednost, která začíná bohoslužbami a setkáním s lidmi v kostele, pokračovala až do večera. Někdy se to daří – setkání s přáteli, příbuznými, čas na povídání s mými blízkými doma, procházka.

A co bych nedělala? Asi se to neliší od toho, co nechci dělat ani jiné dny.

ÚSTŘEDNÍ CÍRKEVNÍ KANCELÁŘ

Ústřední církevní archiv

má pro historiky, studenty i širokou veřejnost dobrou zprávu. Badatelna je opět otevřena, a to v režimu 1,5 dne týdně.

Badatelské dny:

čtvrtek: 12.30 až 16.00

pátek: 9.30 až 16.00, polední přestávka 12.00 až 12.30.

DaZ

SYNODNÍ RADA

Na zasedání 10. ledna 2012 projednala synodní rada devětadvacet titulů. Z nich vybíráme:

Sbory a pracovníci

Synodní rada vzala dodatečně na vědomí rezignaci Petra Špirka na místo seniorátního faráře Pražského seniorátu. Váží si ochoty bývalých pracovníků i nadále sloužit v církvi, a souhlasí proto se zachováním způsobilosti k ordinované službě Dagmar Ondříčkové, Rut Brodské a Jiřího Nečase.

Podle Řádu pro kazatele dojde k prodloužení pracovního poměru faráře Ondřeje Soběslavského formou dohody o změně pracovní smlouvy tak, že jeho pracovní poměr vzhledem k tomu, že v FS Tábor nedošlo k opakované volbě, zanikne k 30. 6. 2012.

Správa církve

Koncem roku proběhly volební konventy Brněnského, Chrudimského, Královéhradeckého a Poličského seniorátu. Synodní rada potvrzuje volbu Aleny Hálové náměstkyní seniorátní kurátorky Ústeckého seniorátu ČCE, volbu první náhradnice SV Brněnského seniorátu z řad kazatelů Jany Špinarové, volbu náměstka seniorátního kurátora Královéhradeckého seniorátu Vladimíra Pavlíčka a 1. náhradníka SV z řad laiků Václava Skalického.

Výchova a vzdělávání

Na vědomí vzala synodní rada rezignaci Jiřího Klimeše na členství v poradním odboru pro práci s dětmi a souhlasila se jmenováním Martina Féra členem tohoto poradního odboru.

Mládež

SR souhlasí s uzavřením nové smlouvy mezi ČCE a Spolkem evangelické mládeže v ČR.

Zahraniční sbory

Synodní rada vzala na vědomí zprávu o činnosti Petra Brodského v minulém období a schválila plán práce celocírkevního kazatele pro české sbory ve východní Evropě pro rok 2012. SR se sejde s Petrem Brodským k rozhovoru, z něhož vyplyne konkrétní podoba návrhu pro synod.

Hospodaření

SR bere na vědomí přípravu rozpočtu pro rok 2012 a ukládá ÚCK nejpozději do synodu vyjasnit a zapracovat do příjmové strany rozpočtu nájemné ze strany ETF UK a prostředky od T-Mobile tak, aby rozpočet byl předložen jako vyrovnaný.

Ekumena

Synodní rada deleguje na Evropské setkání vedoucích členských církví Luterského světového svazu v květnu 2012 v Ostravě Joela Rumla a Liu Valkovou, Pavla Stolaře na setkání evangelických synodálů Společenství evangelických církví v Evropě v lednu v Bad Bollu, Pavla Rumla na setkání evropských zástupců členských církví Světového společenství reformovaných církví v březnu ve Vídni a přijala zprávu Pavla Kučery z Aše,

který se zúčastnil slavnostního uvedení Andrease Benekera do úřadu ředitele střediska setkávání v Bad Alexandersbadu. Na seminář pro projektové referenty v březnu v Berekfürdő vysílá SR fundraisera Olivera Engelhardta.

Evangelická akademie

Synodní rada souhlasí s textem prováděcí dohody k rámcové dohodě o spolupráci v oblasti církevního školství.

DaZ

PORADNÍ ODBOR PRO OTÁZKY ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

Autopůst 2012

Předpona „auto“ znamená zpravidla „samo“. Tak je tomu i ve slovu automobil – „samohyb“. A protože automobil se stal až příliš používaným předmětem, projevila se tendence jeho slovní označení zkrátit. (Polákům však tříslabičný *samochód* nevadí.) Angličané mají vlastní krátké slovo *car*, Švédové používají jen poslední slabiku *bil*, ale zpravidla zůstalo samostatné slovo *auto*. Je tomu tak nejen v češtině, nýbrž například i v germánské němčině či v románské italštině. Tam je dokonce ženského rodu (a to je u slov končících na -o hodně neobvyklé) – možná proto, že auto bývá obdivováno především muži. Toto podstatné jméno v italštině tak zakořenilo, že se od něj odvozuje i termín pro člověka, který je řídí – *autista*. A tvoří i první část ne zrovna krásného, avšak zřejmě užitečného a důležitého složeného slova autopůst – půst od ježdění autem.

Blíží se postní období. To tradičně bylo vnímáno jako období větší či menší újmy od jídla jako určitého sebezapření v duchu Ježíšových slov „Kdo chce jít za mnou, zapři sám sebe, nes každého dne svůj kříž a následuj mne“ (Lk 9,23). Zároveň je i vyjádřením jednak nesamozřejmosti toho, že máme co jíst, jednak i solidarity s těmi, kdo mají potraviny nedostatek.

V naší geopolitické oblasti máme, aspoň zdánlivě, potraviny nadbytek. Přitom se ovšem ve značném množství dováží, a to i z těch oblastí, kde lidé strádají hladem, a pak se jí nespoteřované nezanedbatelná část vyhazuje. Touto nemorální praxí se však teď zabývat nebudeme a vrátíme se k vlastnímu tématu dnešního zamyšlení.

Skutečností je, že naše nouze leží především jinde než u potraviny. Všeobecně se ví o znečištění (a neustálém znečišťování) ovzduší a s ním související rostoucí koncentraci oxidu uhličitého a dalších skleníkových plynů. Méně se již ví a hovoří o ubývajícím prostoru k životu a o akustickém znečištění. A k tomu přistupuje i nedostatek pohybu, v evropských státech velice častý. Na všech těchto zmíněných bolestech naší civilizace se nemalou měrou podílejí auta. A kromě toho se na nich mnozí jejich uživatelé stávají závislí; místo aby auto sloužilo jim, slouží oni autu.

A tak omezit, nebo dokonce úplně vyloučit používání auta, to je úžasné postní téma. Což od 22. února do velikonoce dát autu aspoň částečný odpočinek! A při tom se i zamyslet, kdo je ve vztahu „já – auto“ pán a kdo sluha. Takový duši očišťující odpočinek od auta může být inspirující i pro další dny, týdny, měsíce, roky... Krásná, Bohem stvořená Země se všemi svými tvory za to stojí.

Více o autopůstu se čtenář dozví na internetové adrese <http://autopust.cz>

Jiří Nečas

JUBILANTI

V měsíci únoru 2012 slaví kulaté nebo půlkulaté narozeniny (od padesáti let výše) tyto současní a bývalí pracovníci v církvi:

Miroslav Hejl 85

Jan Keller 70

Miroslav Janeba 70

Daniela Ženatá 55

Eva Melmuková 80

Bohuslav Vik 75

ÚMRTÍ

Dne 21. ledna zemřela v Hrubé Vrbce ve věku 80 let paní Anna Řeháková, manželka Jiřího Řeháka, faráře ČCE v. v.

CÍRKEV ŽIJE

foto: Pavel Capoušek

Propojení vztahem i službou

Výhody převažují

Určitě znáte dotazy ohledně stavu našich „kněží“. Smějí se ženit? Když si tazatel srovná v hlavě představu farářských dětí (i o nich budu muset jednou napsat), následuje další překvapení. Ano, také spolu vstupují do manželství. Nejedná se však o okrajový jev, dotazník k článku měl v záhlaví čtyřicet párů – a ještě jsem na některé zapomněl. Církve ordinující bez omezení i ženy – naše církve se tak rozhodla v padesátých letech minulého století – nabízejí charakteristický jev: rodinné soužití a nějakou formu společné služby farářských párů. Z hlediska lidského i stavovského není nic přirozenějšího. Čas od času ale neškodí uvědomit si nesamozřejmost takového zdvojení věcí dobrých a posilujících, ovšem i těch soužití ohrožujících. Například, mělo by se farářskému páru dařit lépe právě proto, že jsou oba duchovní? Odpověď nelehká, jako život sám. Proto díky těm, kdo mi poskytli své názory na věc a šli s kůží na trh. Mnoho podnětů ovšem zůstalo nevyužito a zaslouží si další studie.

Pozor na zpěvník

Jestli dává farářské páry dohromady studium teologie? Nemýlíte se, v zásadě ano. Sblíží však i společná práce v církvi, proslulé brigády, přátelství původních rodin, stejně tak disidentské čaro kotelny, ovšem ani nejvyšší církevní grémium nemusí být osudovému setkání na překážku. „Až na synodu v Praze na Vinohradech, kde jsme zpívali z jednoho zpěvníku a vzpomínali na léta na fakultě,“ svěřili se o svém rozhodnutí manželé Eva a Jiří Melmukovi. Zastánci celibátu i odpůrci ordinace žen vědí, čeho se bát.

Nalézt sbory pro službu manželů nebývá v církvi takový problém, „byly nám nabídnuty, nešlo odmítnout“. Farářské „dvojky“ jsou známé a místo si postupně najdou. Jednotlivé příběhy však prozradí trpělivou improvizaci a hledání pojetí služby ve dvou. Už třeba jen samo rozhodnutí, na kterém ze sborů sdílených kazatelem a kazatelkou má rodina bydlet. Sbory „chtějí mít faráře na faře“. Farářský pár odkrývá slabá místa tradiční církve. Nasazení dvojic v úřadě

však rámuje ještě jeden faktor: peníze. „Nízké platové zařazení“, slovy Aleny a Bohuslava Vlkových, rodinu odhodlanou pracovat na dvou sborech celoživotně poznamená. Když přitom na farářích bývá kolem stolu více dětí, citelně se projeví i zdánlivé maličkosti. „Naturální výhody (fara atp.) a půjčky, příspěvky na tábory jsou obvykle bez kompenzace poskytovány jen jednomu. A tím plat farářského páru není dvojnásobný.“ O běžné farářské rodině se ví, že životní úroveň v ní většinou dohání lepší plat farářovy manželky.

Pravda známá o farářích od padesátých let. Z té doby pocházejí i barvitě vzpomínky. „Předpokládali jsme, že mi manželka bude vypomáhat ve sboru jako katechetka, sborová sestra i jako kazatelka. Když pak za rok schválil synod ordinaci žen, ukázalo se velmi dobré, že je též teoložka,“ vrací se k datu své svatby v roce 1952 manželé Jaroslava a Zdeněk Souškoví. Farářská manželství tehdy zažívala absurdní peripetie. „Jarmila konala neoficiálně službu sborové sestry – i sousedky hlídající děti zaměstnaných matek. Kázat jí OCT (okresní církevní tajemník, pozn. aut.) nedovolil, a když jednou o velikonočních výjimečně dovolil, protože Jaromír byl na vojenském cvičení, nedovolil jí to senior, protože nebyla ordinována, a tudíž nemohla vysluhovat večeři Páně,“ dosvědčí Strádalovi.

Napříč generacemi a režimy ovšem platí jiné omezení. „Těžko si vybíráme dovolenou a sháníme zástup, když chceme oba odjet,“ říknou vám manželé v taláru, využívající zároveň jistý bonus vzájemného pružného zastupování. Liší se tedy soužití faráře a farářky či teologa a teoložky od jiných profesních párů, třeba lékařů? Kateřina a Jan Roskovcovi jsou v této otázce skromní: „Nepovažujeme manželství dvou teologů za takovou zvláštnost, aby vyžadovala zvláštní péči.“

Že spolu mluvíme

Přesto síla sledovaných dvojic připomíná výhody rodinné firmy. (Což platí jistě i o ostatních rodinách kazatelů či kazatelek, které se sbory ►

manželé Melmukovi

spolupracují.) Společné zasvěcení posiluje a věci ulehčuje. „Není potřeba druhému vysvětlovat specifika farářského povolání,“ oceňují ještě Kateřina a Jan. Šance farářských párů na lepší komunikaci a identifikaci s povoláním jsou nemalé. „Jednoznačně zdvojuje síly“, „pastorační vztahy řešíme společně“, „že jsme pár, naši službu neohrožuje“, „církve je součástí našeho života“ – nicméně „vzájemná kritičnost je samozřejmě ostřejší“. „Pokud jsou nějaká napětí, pak ne kvůli tomu, že jsme oba faráři,“ shrnují sebekriticky Jana a Tomáš Potočkovi.

Že by mezi farářem a farářkou v jedné rodině nezajiskřilo ani trochu genderové téma? Vždyť ještě nedávná tradice byla notně patriarchální. Zřejmě se autor svou otázkou nachytil sám, odpovědi problém nepřipouštějí. Zejména starší generace v této „módní“ záležitosti kontruje jednoznačně. „Genderové napětí nemůže existovat tam, kde muž i žena jsou v Kristu rovnoprávná stvoření,“ domnívají se Strádalovi, a Mirijam a Jiří Doležalovi dokonce „několik let pracovali jako farář a vikářka s příslušnou mírou subordinace“.

Titíž manželé vystihují rozhodující momenty svého soužití jasně: „Nedělalo nám potíže být otevřenou farou i rodinou.“ Tečka. Takový je étos sledovaných párů. Kolik bylo průchozích farních kuchyní i obývacích, kde se řešily záležitosti sboru, kde se sdíleli režimem postihovaní, pekla se církevní politika! Kolik diskusí, kolik modliteb! Farářské páry mají nemalý podíl na vytváření

poválečné atmosféry naší církve a při pohledu na generace mladší se zdá, že nezlomný duch rodinně zakotveného setkávání a spoléhání na vlastní přátele nezhasíná. Proto nejspíš mají Hana a Mirek Pfannovi na štouravé lapidární otázky odpověď. „Že spolu mluvíme.“

Ordinace ve dvou

Právě Hanka a Mirek jsou sympaticky odolní vůči populárnímu psychologizování. Nejspíš dědictví původních farářských rodin. „Hranice, hranice, hranice,“ zní často na adresu spontaneity a důvěrnosti církevního života ze strany psychologů. Faráři se jim zdají být „nedotknutelní“, aby ne, když v pomáhajících profesích žijí tak nezávisle. Autor článku, sám psychology poznamenaný, musí ale nakonec farářským párům držet palce. Pro jejich víru v možnosti upřímné rozmluvy i domluvy. Vždyť jsme navzájem tolik propojení, příbuzní, známí, jak to křížení zájmů, a ještě ve dvou zvládáte?! „Nerozumíme otázce.“ I taková je duchovní síla „ordinace ve dvou“.

Farářské páry totiž „zdvojují“ i choulostivé otázky kolem závazku mlčenlivosti. Dozví se to jeho polovička, nebo ne? Evangelíci nemívají v této věci moc dobrou reputaci a kněz v celibátu se jeví důvěryhodněji. „Do jisté míry jde o ge-

manželé Doležalovi

nerační záležitost, čím mladší farář, tím méně drbů,“ myslí si však Vendula Kalusová. Kromě toho zkoumání zpovědního tajemství na případu farářských párů ukazuje, že i zde lze dosáhnout zdravého vybalancování hranic. „Instinktivně,

případ od případu“ se zde rozhodují Debora a Ondřej Rumlovi a snaží se ohlídat si „tohle už ne“, z jiných párů je zase cítit, že si jsou svou mlčenlivostí prostě jistí, nepotřebují se svěřovat ani doma, vědí ostatně, že to „vyplývá již ze všeobecného kněžství“. Odvahu pojmenovat věci pravými jmény vyjadřuje pastorační zkušenost Lýdie Mamulové. O zachování osobního tajemství nepochybuje, nicméně „jiné to je s mlčenlivostí, která se týká bližších informací k situaci ve sboru nějak tušené. Nelze zcela mlčet třeba k nemoci či rozvodu členů sboru. Kvůli ochraně dotyčného před zveličenými šumy je někdy lepší dát partnerovi, případně staršovstvu stručnou informaci.“

Zrcadlem sboru

„Nejdřív musí být církevní, pak soukromé, včetně rodiny. Ano, kde oba manželé chtějí být věrní ve své službě, tam poněkud trpí rodina.“ Upřímné slovo manželů Souškových může pomoci naší fantazii, pokud bychom si chtěli představit typickou neděli farářského páru na dvou aktivních sborech – jak si třeba „v klidu“ užívá oběda.

Pokud je odměnou podíl na živém společenství, které umí vrátit podporu svým představeným, věrnost ve službě Božímú království lze s dobrým pocitem zdvojit. Farářské manželství

vlastně zrcadlí společný vztah sboru k rodině jako takové více, než si myslíme. Některé kazatelské páry ale možná zažily v církvi vůli ke spo-

Miroslav Pfann

luprací spíše menší a utrhly při tom nějaké ty šrámy. Možná proto, že se okolí zdály automaticky „silnější“. Skrytou naději tohoto článku tedy aplikujte citlivě a o farářské páry pečujte moudře a neustále.

Jan Mamula

LAICI CAUSA FINITA

Deset statečných

V polovině loňského prosince se v Brandýse nad Labem uskutečnilo závěrečné kolokvium kurzu vzdělávání laiků Poděbradského seniorátu. Za účasti seniorátního výboru předali vedoucí kurzu Jaroslav Fér a Jan Kašper účastníkům osvědčení o úspěšném dokončení kurzu. Přednáškami účinně vypomáhali také bratři Pavel Hošek, Zdeněk Vojtíšek, Jiří Doležal, Petr Firbas a Jan Roskovec, jimž patří velký dík. Zmíněné osvědčení o dovršeném vzdělávání obdrželi sestry a bratři: Dagmar Férová, Jana Jahodová, Jiřina Kasáčková, Ivana Kratochvílová, Jiří Kratochvíl, Pavel Pistor, Michal Rudolf, Ladi-

slav Ruml, Milena Vyhlasová, Miroslav Zelinka. Z nich Dagmar Férová, Ladislav Ruml a Miroslav Zelinka se přihlásili na synodní radě ke zkoušce na ordinovaného presbytera. Seniorátní výbor všem třem udělil doporučení, za osobní účasti seniora Miroslava Pfanna a konseniora Václava Hurta.

Zní to jak úřední zpráva – a tak je třeba dodat, že za vším je nesmírný zájem všech zúčastněných, kteří vytvořili v běhu tří let komunitu otevřenou pro rozhovor nad probíranými tématy. Účastníci také společně zajišťovali i příjemný rámeček pravidelných setkávání, včetně přípra- ►

vy pohoštění a obědů. Je třeba poděkovat nymburskému sboru za zázemí a vytápěné prostory. Sestře farářce Kateřině Roskovcové pak za trpělivost, kterou při našich „sletech“ osvědčovala. Dobrá byla i součinnost se seniorátním výborem, který zajistil vše další potřebné.

Závěrem je třeba přiznat, že před třemi lety, když jsme v Poděbradském seniorátu učinili nabídku kurzu vzdělávání, byli jsme někteří malověrní. Připraveni i na to, že při náročných dnešní doby na jednotlivce i jejich rodiny vše může být ještě „odtroubeno“. Nestalo se tak; naopak během kurzu se společenství upevnilo a bylo radost se na něm podílet. Nezbyvá než doporučit těm, kteří v dalších seniorátech o podobně nepředloženém podniku uvažují, aby se jej odvážili.

Jan Kašper

TRÍBENÍ NÁZORŮ

Co zahýbalo podzimními konventy

Během podzimních měsíců se sešly konventy všech seniorátů, mnohé byly volební.

O personálních změnách v seniorátních výborech jste se dočetli v lednovém čísle Českého bratra, kde byly uvedeny souhrnně v rubrice Nástěnka.

Některé podněty, usnesení a návrhy na synod jsou natolik podnětné, že jsme se rozhodli je s nadějí na další ohlasy uveřejnit.

Podnět faráře Petra Čapka o situaci duchovních:

Uznání a přijetí si zaslouží snaha, která bývá označována jako přeměna, restrukturalizace ČCE. O její nezbytnosti jistě nikdo nepochybuje. Jedná se o spojování sborů, opouštění některých míst a naopak zakládání sborů nových. Je zdůrazňována odpovědnost za celou církev v její rozmanitosti a prvky solidarity.

Nicméně došlo k znejistění duchovních (používám tento pojem, abych se vyhnul opakování slov farář, farářka, jáhen a jáhenka), které souvisí s velkými rozdíly mezi sbory. Na některých místech

jsou duchovní a jeho rodina neneseni silným zájmem o základní činnost i dobrou finanční situaci sboru. Na druhé straně je v některých sborech situace deprimující a jen lidé mimořádně pevní jsou ochotni dlouhodobě pracovat ve velmi stísněných a náročných podmínkách. (Např. farář Jan Satke v Přeštích a okolí a farář Filip Šimonovský v Rumburku.)

Naši sociologové by možná mohli prozkoumat skutečnost, která asi dost vypovídá: do některých sborů je kandidátů hojnost, jiné jsou velmi nepřítelivé.

Troufám si tvrdit, že za první republiky a mnoho let po válce bylo postavení farářů, farářek a tehdejších diakonů (dnešních jáhnů) víceméně rovnomocné. Byli neneseni solidaritou celé církve i pomocí zahraniční (pomínou-li naturální dary ze statků atd.)

V současné době je situace některých duchovních a jejich rodin tristní. Šetření někdy omezuje činnost sboru a často se dotýká i sociální situace duchovních. (Mohl bych uvést sbor, v němž rodina duchovního hradí všechny výdaje, které souvisejí se služebním bytem.)

Toto sepsání ústí do prosby, aby seniorátní výbory, synodní rada a všichni pověřeni pracovníci hleděli nalézt patřičný způsob, jak podržet ducha kázně a náročnosti, zároveň však pamatovat na přiměřený vztah a vymezení, které souvisejí s ordinací, posláním duchovního. Poznámka na závěr: velmi si vážím dobře si stojících sborů, které nad rámec záznamů pomáhají jiným v jejich (snad dočasně) nouzi.

Usnesení Ústeckého seniorátu:

K projednávanému návrhu narovnání vztahu státu a církví připojujeme tuto připomínku: dojednává se jen materiální stránka vztahu, ale státní dluh vůči církvím je závažnější. Zabavení hmotného majetku bylo jen viditelným počátkem plánovaného potlačování církví. Církevní činnost byla omezována, církevní pracovníci

pronásledováni a členové církve diskriminováni, což velmi napomohlo morální devastaci celé společnosti. Následky žijeme dodnes. Církev není zájmový spolek, kterému se restituuje majetek. Stát jen splácí část svého dluhu. Místo (často nevkusné) kritiky návrhu na vyrovnání by byla na místě omluva za zlo způsobené minulým režimem.

Návrh na synod 2012:

Synod ukládá synodní radě, aby vstoupila v jednání s nájemcem divadla Kalich a zabránila do budoucna takové produkci, která se neslučuje s dobrými mravy, zejména uvádění děl Daniela Landy s jejich rasistickým a militantním podtextem.

(ze zasedání konventu v Teplicích 5. 11. 2011)

DaZ

Větší otevřenost a vzdušnější grafika

Nový vítr v časopise pro mládež Bratrstvo

Šárka Schmarczová (1976) je od ledna šéfredaktorkou časopisu pro mládež *Bratrstvo*, v jehož redakční radě předtím více než rok dobrovolnický pracovala. Studuje Evangelickou teologickou fakultu, je matkou dvou dětí. Angažuje se v redakčních týmech časopisu *Protestant* a internetového serveru i-divadlo.

Co vás přivedlo k tomu přihlásit se do výběrového řízení na šéfredaktorku *Bratrstva*?

Byla to výzva, která přišla v ten pravý čas. Už rok jsem byla členkou redakční rady a cítila jsem, že se musím posunout dál, a jsem ráda, že ta cesta vede přímo. Pracovní místo šéfredaktora *Bratrstva* bylo zřízeno na poloviční úvazek od ledna letošního roku.

Co pro vás znamená, že komise vybrala právě vás?

Nejdřív to byla radost a pocit, že když něco člověk něčemu věnuje, tak mu to Bůh nějak vrátí. Je to však hlavně úkol, který mě těší, a doufám, že ho zvládnou.

Co plánujete v časopise pro mládež změnit?

Chtěla bych časopis přiblížit mladým lidem vně církve a případně i ekumenicky otevřít. Začali jsme novou grafikou, která je veselejší a vzduš-

nější. Dalším krokem je vytvoření elektronické podoby časopisu.

Co je v *Bratrstvu* stále nosné?

To, co v jiných časopisech nenajdete, tedy rozhovory o víře a články o evangelicích a křesťanství vůbec. A hlavně biblické úvahy. Jen pro dnešního mladého čtenáře je chceme víc zaměřovat k současnosti a budou kratší.

Nezní vám název časopisu *Bratrstvo* trochu archaicky?

Ano, máte pravdu, že zní trochu archaicky. O změně názvu jsme uvažovali a není vyloučená. Na druhou stranu je to název, který má u nás velkou a úctyhodnou tradici.

Jaké máte představy o spolupráci s dalšími církevními médii, jako jsou časopis

***Český bratr*, webové stránky e-cirkev, web mládeže nebo sborové záznamy?**

Určitě spolupráci na všech úrovních vítáme. Nyní jsme kupříkladu navázali spolupráci se střediskem rozvojové pomoci Diakonie ČCE. Prostor našich webových stránek máme v plánu nabídnout pro prezentaci církevních akcí, přispívat budou moci faráři, představitelé církve, ale rádi bychom spolupracovali třeba i s Evangelickou teologickou fakultou.

Co byste chtěla vzkázat čtenářům *Českého bratra*?

Chtěla bych hlavně pozdravit všechny naše bývalé čtenáře a požádat je, aby si nás alespoň v kostele prolistovali, a pokud budou mít chuť, napsali, jak se jim nové *Bratrstvo* líbí.

Ptala se Daniela Ženatá

Z CÍRKEVNÍCH ŠKOL

Evangelická akademie

Vyšší odborná škola sociální práce a střední odborná škola, Praha – Spořilov

Z historie školy

Evangelická akademie (EA) byla zřízena Českobratrskou církví evangelickou jako střední škola zaměřená na výchovu sociálních pečovatelů a dalších odborných pracovníků zejména pro Diakonii ČCE. Škola byla zařazena do sítě škol, předškolních a školních zařízení hned na podzim roku 1990. Od roku 1996 se místo Evangelické akademie ve vzdělávacím systému výrazně změnilo. Byla zřízena Vyšší odborná škola sociálně právní (VOŠ), která nahradila původní nástavbové dvouleté studium a vytvořila tak jednu právnickou osobu se střední sociální školou.

Vzhledem k potřebě zajišťovat bezproblémovou komunikaci některých Romů s úřady vyvstala v druhé polovině devadesátých let v naší společnosti potřeba sociálního vzdělání dospělých Romů, kteří by se stali nezávislými prostředníky mezi státní správou a místními komunitami. V průběhu jara 1997 byl na podnět Rajka Ďjuriče ve spolupráci nadace Open Society

Fund, katedry sociální práce FF UK a Evangelické akademie vytvořen projekt dálkového vzdělávání na úrovni středoškolského studia jako studijní obor Sociální činnost v prostředí etnických minorit. Tento projekt byl po dobu pěti let experimentálně ověřován a od 1. 9. 2004 se stal řádným oborem – Sociální činnost v prostředí etnických minorit. Evangelická akademie Praha je tedy od roku 2006 zapsána jako školská právnická osoba do školského rejstříku jako Evangelická akademie–Vyšší odborná škola sociální práce a střední odborná škola.

Poslání školy

Posláním Evangelické akademie je připravit sociální pracovníky, kteří budou schopni samostatně pracovat v sociální sféře ve prospěch potřebných, s ohledem na moderně koncipované služby a na křesťanský přístup ke klientovi.

Kromě kvality odborného vzdělání klademe důraz na kultivaci etických postojů žáků a studentů. Usilujeme o to, aby hodnoty milosrden-

ství a solidarity, důstojnosti klienta a tolerance získaly u studentů a žáků svou přesvědčivost a aby se studenti na nich chtěli sami svobodně podílet. Zde jsou u díla všichni pedagogové, ale také spirituál školy.

Spolupráce s vysokými školami

V roce 2007 navázala Evangelická akademie úzkou spolupráci s Evangelickou teologickou fakultou UK, absolventům Vyšší odborné školy sociální práce je od roku 2008 umožněno, aby si po složení přijímacích zkoušek na ETF UK během jednoho roku prezenčního studia doplnili vysokoškolské vzdělání ve studijním oboru Pastorační a sociální práce a získali titul bakalář (Bc.).

VOŠ dále spolupracuje s Fakultou humanitních studií UK (FHS). Některé předměty vyučované na VOŠ byly schváleny vědeckou radou FHS a jsou vypsány v informačním systému UK. Studenti FHS a dalších fakult UK je tudíž mohou absolvovat na EA.

Stejně tak spolupracujeme s Teologickou fakultou Jihočeské univerzity. Pokud jsou naši absolventi přijati na kombinované studium Sociální péče/Sociální a charitativní práce, je jim uznáno vzdělání získané na naší škole.

Vzdělávací centrum

Od školního roku 2008/09 je součástí Evangelické akademie centrum dalšího vzdělávání. EA je akreditována Ministerstvem práce a sociálních věcí jako vzdělávací instituce pro oblast celoživotního vzdělávání sociálních pracovníků a kvalifikační vzdělávání pedagogických pracovníků. V minulém roce byly realizovány dva tyto kurzy, kterých se zúčastnilo 25 pracovníků

a pracovníků v sociálních službách, a kurz Podpora komunikačních dovedností dětí raného věku, kterého se zúčastnilo 14 speciálních pedagožek ze speciálních center a mateřských škol.

Pedagogické lyceum

Od počátku školního roku 2011/12 otevřela EA také studium na Pedagogickém lyceu pro žáky střední školy. Vzhledem k tomu, že škola je v nájmu ve velmi malých prostorách bývalé mateřské školy, jsou studenti Pedagogického lycea dosud s ostatními studenty souběžně ve stejné třídě. Problém umístění školy do větších prostor řešíme od přestěhování do Hrusické ulice. Od té doby je VOŠ vždy v jiných prostorách pronajmávaných někde poblíž a pedagogové jsou nuceni přebíhat z jedné budovy do druhé, někdy i přes několik ulic.

Práce spirituálky

Od roku 2007 je na EA Praha zřízeno synodem ČCE místo spirituála/spirituálky neboli školního faráře/farářky. Spirituál/ka studentům i pedagogům slouží školními bohoslužbami, které se konají vždy na začátku a konci školního roku, před vánocemi a před velikonoce. Všem je v počátku studia jasně sdělena informace, že v hodinách pobožnosti, základů křesťanství a bohoslužeb nejde o násilné obrácení na víru, ale o nabídku spoluúčasti na česko-bratrské zbožnosti. Všechna tato shromáždění se opírají o biblický výklad a zpěv ze zpěvníku *Svitá*. Je to práce novátorská a dost namáhavá. Ale také radostná. Foto zachycuje malý pěvecký sboreček, který doprovází bohoslužbu o vánocích a velikonocech.

Irena Škeříková

Mít svobodu neseďt na kraji lavice

Střípky ze sborového odpoledne s Lydií Roskovcovou

Lydie Roskovcová nedávno oslavila 75. narozeniny a při tom se rozhodla, že opustí své místo kurátorky střešovického sboru. Lydii znají dobře nejen ve Střešovicích; byla totiž i kurátorkou seniorátní a posléze synodní. A několik let byla šéfredaktorkou *Českého bratra*.

Začátkem ledna jsme ve sboru oslavili její narozeniny a vyjádřili vděčnost za to, že a jak je mezi námi. Promluvili domácí i hosté, zpívalo se, poslouchali jsme duo harfy a hoboje, dost jsme se nasmáli a užili si dobrého evangelického občerstvení.

Co bylo také řečeno:

Václav Smělý vzpomínal na mnoho let, kdy byla Lydie aktivní účastnicí a organizátorkou střešovických třicátníků a později pátečníků. Podobně jako při sborovém odpoledni součástí těchto setkání bývaly hody (ale ne žranice – zdůraznil bratr Smělý).

Vícekrát během odpoledne zaznělo slovo „rodina“. Sbor jako rodina, sourozenecké vztahy.

Bratr farář Jaroslav Vetter zmínil, že by o Lydii neřekl, že je to jeho kamarádka (a to už se dobře znají od konfirmace), ale když mluví o své rodné sestře, taky vždy neříká „sestra“ – tak podobně je to s Lydií: „Pojí nás pouto jako v rodině. Protože máme společného živého Otce.“

Současný střešovický farář Pavel Pokorný je vděčný za to, jak mu Lydie pomohla poznat tajemství zbožnosti jako sestry víry.

Pavel Filipi připomněl, jak Lydie Roskovcová kdysi na konferenci evropských církví zdůraznila, že ekumenická práce se musí řídit Písmem.

A co řekla Lydie sama?

Především děkuje Pánu Bohu. On ji provází a chrání, skrze lidi ji obdarovává láskou. Svoji činnost ve střešovickém sboru shrnula stručně: neměla pocit, že slouží. Některé věci prostě bylo potřeba udělat, tak je udělala. Ne že by ji to vždy bavilo, ale těšilo ji to.

Zase mi to připomíná rodinu – člověk nedělá jen věci, které ho baví, ale snad ho těší, když něčím poslouží těm, které má rád.

Když myslím na Lydii, jak ji znám, i na vše, co bylo během odpoledne řečeno, jak to shrnout? Život ve víře a zbožnosti, s otevřenou Biblií. Péče o druhé, starost o věci pozemské i nebeské. Ekumenická otevřenost. Smysl pro pořádek a řád. Snaha vidět souvislosti.

Neděli co neděli seděla Lydie na kraji lavice. Letos v lednu si sedla do stejné lavice, ale na opačný konec. Nemusí totiž během bohoslužeb vstávat ke čtení ohlášek. Popřáli jsme jí, aby své nové místo vnímala jako svobodu k vidění sboru z jiného úhlu...

Lenka Ridžoňová

K nedožitým devadesátinám Jiřího Vebera

Letos v únoru vzpomeneme nedožitých devadesátin bratra faráře Jiřího Vebera, duchovního pastýře sborů v Domažlicích a v Šumperku.

Mládí

Jiří Veber se narodil 11. 2. 1922 ve Zduchovicích na Příbramsku. Vystudoval reálné gymnázium, odhodlán věnovat se studiu chemie. Po maturitě pracoval ve Strakonici v České zbrojovce. Jako zaměstnanec zbrojovky se vyhnul totálnímu nasazení, ale jen na čas. Z trestu byl přidělen k říšské poště.

Tady se už měnilo jeho přemýšlení o budoucnosti, tady také potkal svého „partáka pro celý život“, plzeňskou Jiřinu Mukenšablovou. O tom, jak se upevňovalo jeho přesvědčení o povolání k duchovní službě, podobně jako o jistotě vztahu s Jiřinou, vyprávěl při setkání se svým někdejší domažlickým sborem v červnu 2000. A bylo co poslouchat a o čem přemýšlet.

Domažlice

Náš domažlický sbor, vzniklý jako důsledek přestupového hnutí po roce 1918, byl prvním působištěm právě dostudovaného vikáře Jiřího Vebera. Jiřího a Jiřinu Veberovy čekalo v Domažlicích pestrých deset let. Na příchod rodiny bratra vikáře jsme se všichni těšili, dychtiví a plni očekávání. 1. srpna 1950 Jiří nastoupil. Nikoli do úřadu. Do povolání, jež se mu stalo v plném smyslu toho slova celoživotním posláním.

Život s Jiřím, Jiřinou a jejich třemi dětmi nabídl nové odstíny také nám. Jiří měl zvláštní dar oslovovat a vést především mládež. V každé situaci rovný, statečný, vzdělaný, přirozeně vtipný. Je snazší být takovým při skvělém zázemí zvaném manželka Jiřina. Byla moudrá, jistá v úsudku, maximálně upřímná, potřeboval-li kdo poradit, pevná, hledal-li kdo rameno, o něž by bylo možno se opřít, v krajním případě se vyplatkat. K neumoření pracovitá. Takový „Boží člověk“ pro všechny typy počasí. Jiří si mohl být jist, že kdyby všichni zklamali, jeho žena Jiřina ho nikdy nezklame a nehradí, pomůže i ve chvílích nejbolestnějších.

Pro mládež

Mnohé z nás přitáhl mladý duchovní k hlubšímu přemýšlení o smyslu života a víry, k práci ve sboro-

vé mládeži, k postupnému přijímání odpovědnosti za vlastní budoucnost. Nezapomenutelné byly letní brigády, v padesátých letech lesní a stavební. Zážitky i duchovní obohacení, které nám přinášely, nás provázejí dodnes. Schůzek i brigád se účastnili naši spolužáci z mimocírkevních kruhů. To vše samozřejmě neuniklo bdělému oku StB.

Ve službě lidem

My dostudovali. Jiří dofarářoval. Alespoň v Domažlicích. K 30. červnu 1960 mu byl odebrán státní souhlas. Než dostal souhlas pro Šumperk, pracoval půl roku jako závozník v ČSAD Domažlice. Následovalo třináct let v Šumperku ve službě sboru hodně jinému, než byl ten skrovný houfec na Chodsku, až do konce roku 1973. Od ledna 1974, po druhém odebrání státního souhlasu, zahájil jinou formu své nikdy nekončící služby. Jako řidič sanitky šumperské nemocnice vykonal hodně dobrého pro nemocné a trpící lidi. Pokračoval ve svém poslání.

Pouto na celý život

Děni ve svém prvním sboru sledoval bratr farář Veber po celý čas i ze vzdáleného Šumperka. Společná setkání za jeho občasných návštěv Domažlic patřila vždy k obohacujícím zážitkům, byla to setkání radostná, vzácné chvíle, na které jsme se všichni těšili. Jiří nás podpořil i v našem záměru uskutečnit tužbu zakladatelů domažlického sboru – postavit sboru důstojný stánek. Ještě mu bylo dopřáno dočkat se nejen položení základního kamene, ale také otevření nového sborového domu v listopadu 2008. Hospodin ho k sobě povolal o dva roky později, 29. září 2010.

*Za vděčnou „mládež o berlíčkách“ Milena Hněvsová,
nejstarší žijící mládežnice a Milena Wolfová,
kurátorka sboru ČCE v Domažlicích (redakčně zkráceno)*

Noc kostelů 2012

v Česku již počtvrté!

Čtenářům *Českého bratra* asi není příliš nutné vysvětlovat, co je Noc kostelů. Letos budou české kostely v noci otevřeny totiž již počtvrté. Minulý rok se do této akce zapojila téměř třetina našich sborů. Tato ekumenická tradice má počátek v roce 2005 ve Vídni, odkud se pak rozšířila přes hranice napřed do Brna a do Plzně, a loni už se konala na území od Aše až k Trnavě, tedy poprvé i na Slovensku. Celkem loni do Noci kostelů zúčastnilo téměř 1700 kostelů, z toho v České republice 939. Čeští katolíci, evangelíci, husité a další členové církví sdružených v Ekumenické radě připravili dohromady více než pět tisíc programů. O mimořádném zájmu české veřejnosti o program Noci kostelů svědčí i více než 300 000 návštěvnických vstupů zaznamenaných během tohoto večera a noci.

Pokud jste dosud stáli stranou s pocitem, že nemáte co nabídnout nebo nemáte dost lidí na organizaci programu, myslete na to, že program může být jednoduchý a jeho součástí nemusí být vždy jen velkolepý koncert nebo profesionální výstava. Svou modlitebnu můžete otevřít jen jako místo pro ztišení, modlitbu, meditaci, čtení z Bible či rozhovor u koláče a čaje. Nástěnka nebo panel s informací a několika fotkami ze

sborového života pomůže váš otevřený kostel oživit a může být po letech života v totalitě, kdy byly církve trpěny jen za zavřenými dveřmi, symbolem otevřenosti navenek a příležitostí k odbourávání předsudků. Můžete také představit spolupráci vašeho sboru s některým střediskem Diakonie ČCE či například s obecně prospěšnou společností Jeden svět, která při této příležitosti nabízí představení svého programu a prodej fairtradových výrobků.

Aktivnější sbory mohou připravit bohatší kulturní program – vystoupení hudebního tělesa, varhanní koncert, připravit výstavu s informacemi o sboru nebo církvi, divadlo či autorské čtení – nápady v minulosti byly rozmanité a každý sbor tuto příležitost uchopil podle svých možností. Pořadatelé upozorňují, že se letos Noc kostelů koná na Den dětí a je pravděpodobné, že někteří rodiče budou hledat možnost, jak se této akci zúčastnit s dětmi.

Pokud se letos (ať už znovu nebo poprvé) chystáte zapojit, je nyní právě nejvyšší čas začít s přípravami. Z organizačních důvodů je Noc kostelů rozdělena na území, která odpovídají katolickým diecézím. Podle vašeho kraje najdete na webových stránkách <http://www.nockostelu.cz> příslušné kontakty v jednotlivých oblastech, kam můžete váš zájem o spolupráci ohlásit. V každém případě je dobré mít na zřeteli, aby byla vaše akce zveřejněna v informační brožurce, kterou jednotlivé oblasti k této akci vydávají. Tím se mohou dozvědět o vašem otevřeném kostele nebo modlitebně i ostatní. Vaši oblastní koordinátoři budou určitě znát termín uzávěrky příslušné brožurky k tisku, buďte proto s nimi v kontaktu a pošlete jim informace včas.

V ekumenickém oddělení budeme rádi informováni o vašich zkušenostech a plánech a s chutí také pomůžeme v případě otázek či nesnází.

Daniela Hamrová

Dovozová služba

Po sousedsku

„Chystáte se v neděli? Tak já se pro vás stavím!“ To jsou častá slova sousedů, která letí přes plot, přes ulici nebo putují telefonními linkami. Sousedská výpomoc mnohde funguje spontánně a lidé z jedné vesnice nebo městské čtvrti usedají do aut ochotných dovozců, aby se dostali na bohoslužby či jinou sborovou akci. Zejména v místech, kde se v neděli dopoledne příjezdy autobusů míjejí s časem bohoslužeb, je takováto služba neocenitelná.

Organizovaná

V některých sborech se lidé zapojují v nejrůznějších službách. Nástěnka je plná papírů s různými rozpisy: kdo má první čtení, kdo ohlášky, kdo vítá příchozí do shromáždění, kdo dnes učí v nedělní škole, kdo vaří po bohoslužbách kávu, kdo přinese květiny na stůl Páně... Vedle toho ještě platí domluva varhaníků, plán návštěv křesťanské služby či rozesílání přání jubilantům. (O obdivuhodném rozpisu miroslavského sboru se můžete dočíst v tomto čísle v rubrice Téma.) Je známo, že čím více se do nejrůznějších činností zapojí lidí, tím více jich považuje sbor za svůj. Místo: „Co že to tu mají na pultě s knihami?“ pak zaslechneme: „My tu nabízíme knížky, prohlédněte si je!“ I dovozová služba může mít organizovanou podobu. Jeden člověk, jehož telefonní číslo je na nástěnce i ve sborovém dopise, se stává jakýmsi dispečerem. Kdo by se chtěl dostat na bohoslužby a nemá jak, prostě mu zavolá. Nebo zavolají příbuzní, že by rádi nechali někoho přivést. Na dispečerovi pak je, aby domluvil řidiče, místo a čas vyzvednutí. A další ochotní v roli řidičů počítají s tím, že když se přes dispečera ozve někdo z okolí jejich bydliště, že se pro něj staví a do kostela ho dovezou..

V neděli je třeba si obzvlášť přivstat

Neděli vnímáme jako den oddělený. Rádi si opečineme, rádi si přispíme. Tam, kde jsou boho-

služby v ranních časech, třeba kvůli spojům nebo proto, že farář musí objet více míst, je to problém. Dovozová služba jedné rodiny, která se stará o sousedku z vesnice, je službou s velkým S. Bohoslužby začínají v sedm čtyřicet pět. Však také mnozí s nadsázkou označují tato shromáždění sice za křesťanská, avšak v nekřesťanskou dobu.

Z vesnice, odkud naše osádka pravidelně jezdí, je to šest kilometrů. Vyjet o půl osmé by stačilo. Poslední roky jsme si ale všichni zvykli na to, že bývají v neděli obchody otevřené. Kdo by se tedy divil starší paní, že když už bude ve městě autem, že by si ráda nakoupila. Moc toho nepotřebuje, jen Tesco rychle projde a nakoupí si na celý týden, at

už pak nemusí tahat tašky autobusem. Po bohoslužbách ale bude v obchodě spousta lidí, když my máme amen, to ostatní lidé vstávají. A tak milá sousedka vysloví přání, které se stane časem pravidlem: Co se stavit v supermarketu před bohoslužbami? Bude tam prázdná a klid. Tak se v neděli ráno vyjíždí v sedm a vstává v šest.

Rodina, která sousedku vozí, je normální rodina se školními dětmi, sladkého dospání v nedělním jitru si však moc neužije. Výhodu však tito ochotní dovozcí vidí v tom, že nedělní dopolední kávu si dávají po bohoslužbách někdy kolem deváté a celý dlouhý oddělený den je ještě před nimi. Jejich služba je opravdovou službou lásky. K církvi, sboru i sousedce.

Daniela Ženatá

České srdce a osamělý byt

V druhé části nového cyklu nahlédneme do života vozíčkářky očima její kamarádky. Konkrétní problémy, z nichž se skládají různé životní rány a neštěstí, mohou přivést k tomu, zač se modlit.

Příběh Saši Gomoi, Rumunky žijící v Čechách, vozíčkářky, která od narození trpí dětskou mozkovou obrnou, již upoutal pozornost několika redaktorů. Ve zpravodaji Diakonie ČCE *Modré z nebe* vyšel se Sašou rozhovor, byla také hostem pořadu Českého rozhlasu „HandyCamping“. (Mimo jiné) při těchto příležitostech zazněla její autentická výpověď, která je, pokud se chceme seznámit s jejím náhledem na život i na rozdíly mezi žitím v Rumunsku a v České republice, tím nejcennějším materiálem. Pro mě je Saša blízká kamarádka, se kterou jsme již hodně zažily. Můj náhled na to, co Saša prožívá, se liší od jejích veřejných výpovědí, snad ale bude v čemsi přírodný.

Přátelství a podpora

O Saše jsem se dověděla od pracovnice Diakonie ČCE Aleny Fendrychové, již vděčí za pomoc při integraci do české společnosti nejedna z ciziny připutovavší rodina. Naše setkávání se Sašou

bylo od samého začátku založeno na přátelských rozhovorech, občasná praktická pomoc byla spíše jakýmsi „vedlejším produktem“. Dnes se známe již čtyři roky a řekla bych, že je to oboustranně obohacující přátelství.

Saša umí dokonale česky, dnes má samostatný byt a pracuje jako lektorka pro handicapované v programu výuky ovládání počítače hlasem. Češtinu si osvojila již v útlém věku, kdy se jezdila do tehdejšího Československa, do lázní Železnice léčit. Později dostala díky práci svých rodičů příležitost žít několik let v Praze. V roce 1982 se však do Rumunska musela vrátit a do Čech se opět podívala až po pádu komunistického režimu. Pobytem v Ceaușeskově Rumunsku se ale její zdravotní stav značně zhoršil. Jak Saša sama uvádí, vždy si z celého srdce přála žít v Čechách, cítí se být Češkou. Na občanství však zatím čeká; i přes její neustávající snahu a pomoc blízkých jde o proces, který může trvat ještě dlouho. Momentálně Saša studuje kurz dalšího vzdělávání v Jedličkově ústavu a její dlouhodobý pobyt v České republice do značné míry umožňuje finanční podpora, kterou se jí jako zázrakem rozhodla poskytovat česká rodina, která se o jejích osudech dověděla.

Náročnost obyčejného života k prasknutí

V mnoha ohledech měla Saša nepochybně velké štěstí; když její život pozoruji já, ráda si představuji, jak jí Pán Bůh staví do cesty lidi, kteří se v nesnázích objeví a vnesou novou naději, pomohou jí učinit další krok. Často jsou to ale kroky podniknuté z posledních zbytků sil a pomoc blízkých se někdy podobá snaze zabránit vyhasnutí plaménku na tenké svíčce. Sašin život, ač se toho již tolik podařilo, je stále nepředstavitelně náročný.

V čem tedy vlastně? Snad nebudu popisovat příliš banální poznatky; spoustu věcí jsem si však skutečně před svým seznámením se Sašou nedokázala představit, nebo mne spíše nenapadlo o nich přemýšlet. Ačkoli jsou v dnešní době elektrické vozíky silné a dobře vybavené (pokud o svém přemísťování Saša mluví, mluví o něm jako o chození), nemysleme si, že poskytnou

postiženému samostatnost. Velmi omezeně pohyblivé jsou totiž i Sašiny ruce, takže je vskutku zcela odkázána na pomoc druhých. Roztřídit si papíry v šuplíku, napsat e-mail anebo jenom zvednout tužku, která spadla na zem, pro Sašu představuje úkol, který se může protáhnout na několik hodin. A právě v tom možná tkví jedna z hlavních potíží: naprostá závislost na druhých s sebou přináší výrazné pocity bezmoci. Člověk, jehož mozek je zcela zdravý, funguje normálně a káže nám využít čas, jak nejlépe umíme, což je Sašin případ, je trýzněn nemožností zorganizovat si čas podle sebe. Asistent večer přijde v půl desáté, a tak je nutno ulehnout v tuto dobu, přestože spánek nepřichází a mozek pracuje na plné obrátky, vždyť je ještě tolik věcí, které je potřeba stihnout... A v maličkostech: dokážeme si představit, že to, jak budu učesaná, kam si odložím večer řetízek nebo jak si připravím kávu, záleží vposled na někom jiném, kdo se mi jistě snaží pomoci, ale stejně mu musím vše nadiktovat?

Zkuste „chodit“ po Praze na vozíku

Bohužel i ono „bezproblémové cestování“, ač na tom jistě v Praze nejsme nejhůře, mnohdy představuje těžko překonatelnou bariéru. Vozík je silný a chodníky už jsou dnes leckde vozíčkářům přizpůsobeny. Zdaleka však ne všude. Součástí obtížného plánování času je tak třeba i poměrně častý lapsus v podobě nejedoucího výtahu na stanici metra nebo v podobě barié-

rového autobusu místo (v jízdním řádu avizovaného) bezbariérového, anebo autobusu sice bezbariérového, ale zcela plného. Tak se může stát, že je Saša v zimě nucena nechat ujet čtyři autobusy, než se jí podaří nastoupit. Nejedoucí výtah na Florenci, kde je pro vozíčkáře jediná možnost přestupu, a to nejen z linky B na C, ale také z linky A na B (na Můstku výtah není, čili chceme-li přestoupit z metra A na B, musíme na stanici Muzeum, zde přestoupit na metro C, dojet na Florenc, venkem doputovat k druhému výtahu a odtud teprve sjet na stanici metra B Florenc), znamená tedy v podstatě zmaření denních plánů, oklika autobusy po cestě do práce či z práce způsobí několikahodinové zpoždění.

Samota ve vytoužených Čechách

Dovolím si ale být ještě osobnější. Není pochyb o tom, že Sašin život je z mnoha důvodů nesmírně náročný. Saša si uvědomuje, že žít v Čechách byl její sen a že se rozhodla mu leccos obětovat; věděla, že ji nečeká nic jednoduchého. Je tedy „srovnána“ s tím, že za své přání musí bojovat – a to také činí s houževnatostí a pečlivostí sobě vlastní. To však nic nemění na skutečnosti, že někdy pocituje nepopsatelné vyčerpání a samotu. Dokud přijížděla do Čech jen občas, na návštěvu, přátelé se prali, aby ji mohli vidět. Nyní, když zde žije (snad) natrvalo, najednou zjišťuje, jak je druhým zatěžko si na ni udělat čas a občas ji skutečně vyslechnout, neodbyt její trápení větami typu „každý máme něco“ nebo „takový je holt život“. Zdá se mi, že kdesi tady tkví jeden z hlavních problémů naší společnosti – neschopnost, nebo možná spíše nedostatek času druhému naslouchat. Platí to obecně, ale zvláště v případech lidí, jejichž životní perspektivy jsou zdravotním postižením tak či onak poznamenány.

A na závěr

Asi před měsícem jsem absolvovala operaci slepého střeva. Navštívit mne přišli blízcí přátelé, rodina. Druhý den po operaci se za mnou přišla podívat Saša. Nemocnice Pod Petřínem je poměrně těžko přístupná a pro Sašu to znamenalo dostat se „po svých“ od Muzea až na Malostranské náměstí. Přesto vážila tuto dlouhou cestu – aby mi přinesla ovoce a jogurty a přišla si se mnou popovídat.

Dora Plíšková

ROZHOVOR s Petrem Neumannem

Vítejte na Západě!

O spojení všech západočeských středisek Diakonie ČCE, o diakonických principech i anarchistických schůzkách, na nichž vznikaly nápady

Není to tak dlouho, co jsme na stránkách *Českého bratra* v rámci loňského seriálu *Diakonie pro život* otiskli rozhovor na téma nízkoprahová centra pro děti a mládež. Jeho hostem byl ředitel střediska v Rokycanech Petr Neumann. Tentýž vysoký, usměvavý a přívětivě působící muž je hostem rozhovoru znovu. Už ale v nové roli.

Od 1. ledna 2012 nastoupil jako ředitel střediska Diakonie Západní Čechy, které vzniklo ke stejnému datu sloučením všech tří západočeských středisek: Plzně, Rokycan a Merklína.

Petr si v záplavě nové administrativy na nedostatek práce rozhodně stěžovat nemůže, přesto ochotně ve své rokycanské pracovně poskytl čas u kávy k povídání.

Téma bylo nasnadě: Co znamená tento zásadní krok nejen pro Diakonii v západních Čechách, ale pro Diakonii vůbec?

Petře, oficiální název nového střediska je Diakonie ČCE – středisko Západní Čechy. Zkráceně se všil název Diakonie Západ. Je v tom názvu kromě geografického motivu třeba i nějaká inspirace Západem?

Myslíš třeba Divokým (smích)? Asi ne, název tak nějak vyplynul během doby, kdy jsme sloučení plánovali.

Myslel jsem spíš inspiraci třeba západním světem. Možná to zní lákavěji než třeba „Svaz Diakonie východ“. Ale jak vůbec vznikla myšlenka takové fúze, spojení západočeských diakonických středisek?

Ten nápad vznikl v rámci našich „anarchistických“ schůzek s Romanem Hajšmanem, ředitelem plzeňského střediska. Plzeňské středisko bylo zaměřeno na sociální péči pro lidi se zdravotním postižením a to rokycanské zase spíš na služby sociální prevence. Z tohoto schématu trochu trčela služba plzeňského krizového centra Archa. A tak tu byl nápad, že bychom si my rokycanští to centrum vzali pod sebe. Různě jsme se dohadovali a nakonec jsme si řekli, že je vlastně hloupost takhle mezi sebou handlovat. Že by ideální bylo, kdybychom to celé dali dohromady. Shledali jsme, že jsme si v mnohém vzájemně inspirací. Roman v Plzni z pohledu managementu, my v Rokycanech zase z toho pohledu kvality sociálních služeb, směrnic a podobně. Takže jsme si řekli, že když některé věci budeme sdílet, ušetříme si práci a ulehčí nám to situaci.

Takže ta myšlenka už roste dlouho. Navíc z toho, co říkáš, vzešel ten nápad evidentně zdola, od vás ze středisek. Není to nějaký „befel“ ústředí, jak by to možná viděl škarohlíd.

Šlo to naprosto od nás a našli jsme se v tom. Naše středisko už dříve mělo ambici překročit hranice rokycanského okresu a bylo celkem jasné, že první na ráně je město Plzeň, hlavně ve službách pro rodiny. A stejně tak bylo jasné, že se to bude tlouct, co se týče názvů: proč Diakonie Rokycany má poskytovat služby v Plzni, když už tam je Diakonie Plzeň. Tak začaly vznikat logické otazníky, tedy to, co bylo nakonec jedním z hlavních motivů pro fúzi, totiž srozumitelnost pro veřejnost.

Takže původní názvy středisek podle sídel už neodpovídaly a ztrácely význam?

Ano, třeba rokycanské středisko funguje od Rokycan po Domažlice, od Stříbra po Sušici, plzeňské středisko je také rozprostřené po kraji, jednu terénní službu mají třeba zase v Rokycanech. Merklínské středisko ani zdaleka nefunguje jen v Merklíně, působí v Sušici, v Klatovech, Soběšově i třeba v Plzni. Už z tohoto pohledu není pro veřejnost srozumitelné, proč by se měla střediska jmenovat podle měst, z nichž původně pocházejí.

Jak se k rozhovoru o spojení dostalo středisko v Merklíně?

To byla zakázka ústředí. Když už se máte spojovat, tak se spojte i s Merklínem. Inspiraci jsme přijímali nejen od ústředí a merklínských kolegyně Štěpánky Nozarové, ale třeba i od našich zahraničních partnerů v německém Rummelsbergu. Takže ta inspirace Západem přece jen asi nějaká bude.

Diakonie Západ je taková první vlaštovka v procesu logického spojování středisek.

Diakonie si další postup tímto směrem vytyčila i ve svém strategickém plánu pro nejbližší léta.

Myslím, že to je dobrý trend. Že by to mělo nastat nejen tady na západě Čech, ale i jinde.

Máš konkrétní představu?

Představu mám, dokonce už jsem o ní mluvil s řediteli některých středisek. Doufám, že to v nich nazraje, tak jako to uzrálo v nás a že pochopí, že je to opravdu dobré. Protože asi nemá význam, aby existovala třeba malá střediska vedle sebe, když je v každém sotva pár zaměstnanců.

Jaké ještě další motivy vedly ke vzniku Diakonie Západ?

Vycházím z pohledu malého střediska, z praxe nízkoprahového centra v Rokycanech, což bývalo neveliké zařízení o čtyřech zaměstnancích. Vyskolili jsme třeba nějaké mladé pracovnice, stálo to určité peníze, investice, podporu vzdělávání – a teď v přirozeném běhu života otěhotněly a my jsme o ně přišli. To znamenalo shánět nového člověka a celé zase znovu. Uvědomili jsme si, že přicházíme o velmi kvalitní lidi. Pak jsme se rozšířili o občanskou poradnu a Centrum podpory rodiny a hle, některé kolegyně se po mateřské uplatnily právě tady. Ale co když se odstěhují? A už jsme u Diakonie Západ.

Další věc: jako Diakonie Západ máme nějakou vyjednávací sílu, už nejsme malá organizace.

A na krajském úřadě nás najednou vnímají jinak. Je skoro úsměvné to pozorovat.

Jak vás vnímají?

Najednou jsou takoví vstřícnější, ochotnější (smích).

Když budu počítat: tři střediska, to jsou tři ředitelé. Teď je jedno středisko, a tedy jeden ředitel, Petr Neumann. Co je a co bude s Romanem Hajšmanem a Štěpánkou Nozarovou?

Roman Hajšman zaujal místo manažera úseku technicko-ekonomického, vztahů s veřejností a lidských zdrojů. Stručně řečeno – manažera provozu. Petr Neumann je částí úvazku ředitelem Diakonie Západ a částí úvazku manažerem služeb sociální péče. Štěpánka Nozarová z Merklína se na vlastní žádost ujala koordinace některých služeb z úseku sociální péče. Je tedy na postu, který je přece jen blíž té přímé péči.

Jak vnímají fúzi partnerské sbory jednotlivých středisek? Dochází k nějakým změnám ve spolupráci s církví?

Změny právě probíhají. Stávajícími partnery byly sbor v Rokycanech, sbor v Merklíně a Korandův sbor v Plzni. Od roku 2012 začínáme vytvářet partnerství nejen s těmito sbory, ale také se sbory dalšími. Pro mě osobně je spojení s církví naprosto klíčové. Ono se v určité chvíli diskutovalo ►

o tom, jestli a jak lze vůbec propojit laickou diakonií, která je dejme tomu praktikována ve sborech, a tu institucionální, kterou reprezentuje Diakonie ČCE. Jako kdyby mezi námi byla jakási nevyplněná díra. Po mnoha letech v Diakonii už mi konečně došlo, zvláště díky jedné stáži ve Finsku, že je prostor, jak to naplnit - něčím, co se vymyká těm kategoriím „laický“ nebo „profi“.

Můžeš to trochu přiblížit nebo rozvést?

Myslím si, že zajímavé jsou už jakési principy, na kterých funguje Diakonie nejen tady u nás, ale vůbec třeba v Evropě. Základní cíl Diakonie je hájit zájmy a práva lidí, kteří se hájit neumějí nebo mají přístup k právu omezený. Hájí dostupnost služeb u těch lidí, v jejichž případě je tato dostupnost snižena. A najdi mi v tom, co je profi a co je laické. Další věc: Diakonie je výzvou pro byznys. Ne všechno se vejde do modelu svobodného trhu, jaký třeba zastává prezident Klaus. Jsou některé věci, které jsou nad tím - nazvěme je třeba morálkou nebo etikou. To volný trh nevyřeší, protože se mnohdy chová dost neeticky. A za třetí: Diakonie může, a dokonce by měla být v opozici ke konzumnímu chování. Jde nám i o jiné hodnoty než jenom o spotřebu.

A když si to tak posadíš vedle sebe, tak Diakonie je prostor s těmito hodnotami, s těmito zásadami. A pak už je vlastně jedno, jestli se dělá laicky nebo profesionálně. Lidé ze sborů se mohou připojit: ano, hlásím se k této myšlence. Nejen, že chodím v neděli na bohoslužby, ale myšlenka Diakonie je mi blízká, protože Diakonie je projev mé víry. Totéž se zase z druhé strany týká pracovníků Diakonie. Jde o víc než o zaměstnání. My jako Diakonie zastáváme tyto principy a byli bychom rádi, kdyby se k tomu připojili i necírkevní zaměstnanci. To uplatnění je tady mnohem širší.

A co třeba stinné stránky toho sloučení? Jsou nějaká rizika?

Určitá rizika jsme samozřejmě vnímali ještě předtím, než jsme do toho šli. Třeba to, že lidé, kteří u nás pracují, možná začnou brát Diakonii jako velkou firmu, kde už tolik nevnímají sami sebe, a pokud, tak spíš jako nějakou součástku. Ale možná právě zmíněné principy, o nichž jsem mluvil, mohou riziko tohoto typu minimalizovat. Další obavou bylo, jestli naplníme dobře organizační strukturu a posty, jestli pro některá místa najdeme vhodné lidi. Ale myslím, že tak jak to teď je nastaveno, je nejlepší možný stav.

Co tě jako ředitele čeká v nejbližší době? Jak se tvá práce změní?

Ještě nám chybí pár drobností v registraci služeb, dále řešíme smlouvy s bankami, komunikujeme s dodavateli energií a služeb. Taky s donátory, aby akceptovali změnu. Nová telefonní čísla, e-mail, nové názvy, loga a podobně. Do konce února snad bude tahle přechodová fáze za námi a přejdeme na nějaký standardní režim. Jinak se učíme používat novou organizační strukturu, dobře nastavit systémy řízení, kontrolu a monitoring ve službách, abychom věděli, že je kvalita poskytovaných služeb všude stejná. To ladění si vyžádá ještě aspoň rok. Nejpálčivější věci jsme vyřešili a to, co sneslo odklad, je úkolem letošního roku.

Pak jsou ještě dvě výzvy. První je rozvoj náhradní rodinné péče, kde nás oslovil kraj v souvislosti s novelou zákona o sociálně-právní ochraně dětí. Pak bychom rádi rozšířili sociální podnikání. Obecně prospěšná společnost „Možnosti tu jsou“ obdržela maximální výši veřejné podpory, takže potřebujeme založit další o. p. s. a rádi bychom otevřeli nové provozy, v nichž budou zaměstnání lidé se zdravotním postižením.

Jak to vypadá v praxi?

Člověk se zdravotním postižením je nejdříve zaměstnán u nás v tréninku - učí se být zaměstnancem. Poté v transitu je už zaměstnancem konkrétní firmy na konkrétním místě, ale ještě je doprovázen naším pracovníkem. Naše obecně prospěšná společnost má v tomto zaměstnávání 80% úspěšnost. To znamená, že 80% lidí, kteří se dostanou do tohoto programu, opravdu najde práci, což je hodně.

Na co se teď nejvíc těšíš?

No, my jsme si s Romanem Hajšmanem říkali, že když s Diakonii Západ přejijeme první čtvrt rok, tak to půjdeme pořádně oslavit (smích).

Ptal se Pavel Hanych, foto Jan Vyškovský

Trocha čísel

– Diakonie ČCE – středisko Západní Čechy vzniklo sloučením tří středisek (Plzeň, Rokycany, Merklín)

– rozpočet Diakonie Západ na rok

2012 se blíží ke 40 milionům Kč

– služby poskytuje v 25 zařízeních po celém Plzeňském kraji na 110 pracovníků (mimo dceřinou společnost „Možnosti tu jsou“, která se zabývá pracovní integrací lidí s postižením)

PRACOVNÍCI DIAKONIE V ETIOPII

Stavíme lidi na nohy

Rozvoj živností etiopských žen

„Hlavně si nezapomeň letenku, pas a moskytiéru,“ loučí se se mnou Ivana před vánočními. Znovu se pak potkáváme dva dny po svátečních cestou na letiště. Společně se čtyřmi dobrovolnicemi Petrou Švecovou, Ivanou Swiatkovou, Evou Grollovou a Davidem Chudobou vyrážím na cestu do Etiopie. Ne, nejedeme se ani opálit na sluníčku, ani na safari. Naším cílem je Bahir Dar, téměř dvoustetisícové město na břehu jezera Tana, 500 kilometrů severozápadně od Addis Abeby. Už od roku 2008 podporují zaměstnanci Diakonie ČCE dobrovolnými sbírkami tamní charitativní projekt etiopské evangelické církve. My se dnes chceme přesvědčit, jak s našimi penězi nakládají.

Etiopie

Jak krátce představit zemi, která tvrdí, že v ní svítí slunce třináct měsíců v roce, vánoce slaví v lednu a Nový rok v září, právě mají rok 2004 a v poledne mají na hodinkách šest hodin? Možná právě takto: Etiopané užívají juliánský kalendář, který začíná v září a počítá s dvanácti měsíci o třiceti dnech a třináctým pětidenním. Téměř polovina Etiopanů jsou koptští pravoslavní křesťané, proto ty vánoce v lednu. Podle tradice sem křesťanství přinesl již „mouřenín“, kterého pokřtil Filip (Sk 8,20), a od tohoto okamžiku počítají svůj letopočet. Dalších 40 % obyvatel Etiopie tvoří muslimové. Židé, felašové, zde žijí již od pádu prvního chrámu (587 př. n. l.). Mnozí odešli v posledních letech do Izraele, a tak jich tu zbývá málo. Mají však stále kulturní vliv – Etiopané dodnes počítají čas stejně jako Židé v době Ježíšově.

Misionáři, nebo humanitární pracovníci?

Evangelíků je v Etiopii zhruba deset procent, tedy asi 8 milionů. Evangelická církev je mladá, oficiálně vznikla teprve v roce 1959, ovšem misionáři působili v zemi už od konce 19. století. Teď nevím, jestli napsat misionáři, nebo humanitární pracovníci. Totiž to první, co při misích vznikalo, byly nemocnice, školy a sirotčince.

A dodnes jdou v etiopské evangelické církvi kázání a služba ruku v ruce; stejně jako sbor a diakonie. Říkají, že lidem má smysl kázat jen tehdy, když se také zajímáme o to, jak žijí. Tedy evangelium přenášené do všedního dne.

A tak není divu, že evangelická církev je první (a mnohdy jediná), kdo otevřeně mluví o HIV a AIDS. Už prostá informace o nemoci a jejím

šíření zde nákazu významně eliminuje. Dále pak místní diakonie pomáhá těm, jejichž blízcí na AIDS zemřeli, tedy především pečuje o sirotky a podporuje vdovy. Hlavně se soustřeďuje na to, aby děti nezůstávaly na ulici. Nezakládá sirotčince ani ústavy, ale hledá sirotkům pěstounské rodiny, které by se jich ujaly. Vdovám, které zůstaly samy s dětmi, pomáhá postavit se na nohy, vybudovat si živnost. Tedy povzbuzuje lidi k tomu, aby se o sebe sami postarali.

Kde pomáhají peníze ze sbírek

Sbírky zaměstnanců Diakonie ČCE, které do Etiopie od roku 2008 posíláme, směřují právě na tento účel. Pomáhají vdovám, které se

najednou ocitly bez prostředků, založit si vlastní živnost. Musím říci, že mne nadchlo, jak lacině a efektivně tento systém funguje. Jen 5000 birrů (něco málo přes 5000 Kč) etiopské diakonii stačí, aby pomohla vdově pomoci zahájit živnost. Prvních 1000 birrů použijí na zorganizování kurzu základních dovedností, při kterém ženám přímo v jejím prostředí pomohou rozmyslet, čím by se mohly žít. Často to bývá chov ovcí, koz nebo

slepíc, prodej ovoce, zeleniny nebo obilí na trhu, pečení placek nebo drobný obchůdek. Zbývajících 4000 birrů uloží ženě na konto v bance. Tyto peníze jsou určeny na rozvoj živnosti. Ženy si z nich nakoupí zvířata či zboží do začátku, váhy nebo pícku. Pak už je to na nich. První tři měsíce má nová živnostnice „finanční prázdniny“, od čtvrtého měsíce si však musí začít spořit (alespoň 20 birrů měsíčně). Některé ženy, které jsme navštívili, s živností začaly nedávno, jiné již před několika lety. Byla radost vidět, co se jim podařilo z pouhých pár korun vybudovat. Byly náležitě hrdé na to, jak z prvních pár ovcí, které od nás dostaly, už dnes mají stádečko a k tomu kozlíky a slepice...

Stejně jako v předchozích letech, také letos věnují zaměstnanci Diakonie ČCE svou velkonoční sbírku na rozvoj živností etiopských žen. Tentokrát se k nim můžete přidat také vy. Středisko Humanitární a rozvojové pomoci vyhlašuje na tento účel veřejnou sbírku. (Vše podstatné se

dozvíte na zadní straně tohoto časopisu.) Také vy můžete pomoci lidem postavit se na vlastní nohy. Upřímně, nevím o lepší investici...

Jan Dus

AKTUALITY

Nový internetový bazar pomůcek pro handicapované

Novou službu spustila na svém webu Speciální škola v Praze-Stodůlkách. Nabízí internetový bazar, který slouží pro prodej či nákup kompenzačních nebo rehabilitačních pomůcek handicapovaných osob. Máte doma něco, co už nepotřebujete, nebo něco naopak sháníte? Vyplňte formulář, vložte fotografii a váš inzerát bude zveřejněn. Kontaktní údaje slouží pro možnost spojení kupce či prodejce s vámi. To vše na adrese skola-stodulky.diakonie.cz/bazarek, kde najdete i další potřebné informace.

Diakonii podporují také vzdušné síly

Diakonii podporují různé spolky, organizace i jednotlivci. V minulém čísle jsme psali o podpoře velkých společností. Sběrka se konala před vánocemi také na 21. základně taktického letectva v Čáslavi a vynesla 23 273 Kč. Peníze budou využity na nákup vybavení terapeutického centra v čáslavské Diakonii. Za tento i další dary děkujeme!

ph

Co je to bohoslužba?

Odpověď na otázku předškoláka „Mami, co je to bohoslužba?“ bude poměrně snadné – „To je, když jdeme do kostela, zpíváme tam, modlíme se, posloucháme čtení z Bible a kázání a ty jdeš do nedělní.“ Jenže takhle se dítě spíš nezeptá, leda by to slovo nikdy neslyšelo a nikdy na bohoslužbě nebylo. Naše děti se ovšem budou ptát zapeklitěji a pro nás rodiče náročněji: „A musím dneska do kostela?“ „Proč tam musím?“ „Proč tam jdeme?“

Na to asi neexistuje jen jedna správná odpověď, ale o to je důležitější, abychom tu odpověď jako rodiče měli. Stejně jako v jiných případech vychováváme především příkladem. Musíme vědět, proč jdeme do kostela my, proč jdu na bohoslužby já – každá neupřímná a vnitřně nepravdivá odpověď by se nám mohla vymstít. Zkuste malé cvičení: představte si svoji cestu na bohoslužby a přemýšlejte při tom, proč tam jdete, co očekáváte, co hledáte, co na bohoslužby přinášíte, co tam zažíváte a co si z bohoslužeb odnášíte. Máte? Pak jste si formulovali svoji osobní část odpovědi, kterou můžete svým dětem dát.

Napadlo vás však při vaší myšlenkové procházce také slovo „povinnost“ nebo „zvyk“? Možná to zní na první poslech trochu negativně, možná si myslíme, že křesťan by neměl chodit do kostela ze zvyku nebo z povinnosti. Vyjadřuje to však důležitou pravdu – účast na bohoslužbě nemůže být záležitostí rozmaru či chuti: až mi to vyjde. Pravda, v životě přicházejí neděle, kdy nás z vnitřních či vnějších důvodů účast na bohoslužbě nebaví, „nic mi to nedává“, nebo mě to naopak rozčiluje a jdu jen ze setrvačnosti. Ale pořád je tu Kristus, který si nás povolal. Povolal si nás jako své učedníky k sobě, do společenství podobně věřících. A tak je účast na společenství prostě vnitřní a nutnou součástí křesťanské víry, protože odpovídáme na Kristovo povolání. On je Pán, on tady velí. Pokud to tedy nevzdám, Kristovo pozvání neodmítnu ani po několika „hubených nedělich“ a znovu vstanu a vydám se na cestu do shromáždění, pak právě na té své poušti můžu být osloven – modlitbami, písní, biblickým slovem i kázáním. Možná zjistím, že některá sestra nebo bratr mají podobné starosti, jiní mají povzbuzení nebo řešení, někdy

možná čeká nějaký úkol na mne. Jestliže zůstávám doma, o to všechno se připravuji.

Když chci, aby mé dítě chodilo na bohoslužby a víra se pro ně stala důležitou součástí života, pak mi ze zkušenosti dítěte i rodiče vycházejí dvě

důležité věci – příklad a sdílení. Dítě odmala přebírá náš vztah k účasti na bohoslužbě, vidí, čemu dáváme v neděli přednost, opakuje to po nás. Když pak přijdou v úvodu zmíněné otázky, můžeme mluvit osobně, vyprávět svůj příběh (tedy ne „do kostela se chodí“, ale „já chodím proto...“). Můžeme přiznat i svou občasnou nechuť, kterou přemáháme tím, že si připomínáme: Kristus mě přece povolal, pozval, potřebuji o něm slyšet; a potřebuji své bratry a sestry a oni potřebují mne. A až se vrátíme, můžeme s dětmi i s partnerem mluvit o tom, co jsme „v kostele“ zažili, vlastně se cvičit v tom, abychom dokázali o své víře mluvit. Je dobré, když děti zažívají, že bohoslužba a život v církvi je námětem našich hovorů a zájmu.

Marta Sedláčková

Liturgie v Českobratrské církvi evangelické

Hledání minulosti

Úvahy nad liturgickým dědictvím původně luterských sborů Českobratrské církve evangelické, které jsme v minulém čísle na těchto stránkách započali, nás nutí hlouběji se podívat do bohoslužebných knih, zpěvníků a dalších dokumentů, jež nám mohou zprostředkovat liturgické smýšlení našich předků. Drobné nahlédnutí do těchto sfér se vám pokusí zprostředkovat následující řádky.

a služebností z roku 1939, jejíž upravené vydání vyšlo ještě v roce 1953. Jsou zde sice postupně stručně uvedeny oba dobové pořady bohoslužeb („Pořádek prostý“, který odpovídá reformované tradici a „Rozmanitější způsob bohoslužby“, který vychází z luterské tradice), ale už toto jejich řazení a označení vypovídá o směřování k reformovaným vzorům. Takový přístup k liturgii vychází evidentně z textu starší agendy reformo-

Liturgie v agendách po sloučení církvi

Po sloučení luterské a reformované církve v roce 1918 vycházely sbory nové Českobratrské církve evangelické zprvu zcela přirozeně ze svých předešlých bohoslužebných zvyků. Na rozdíl od velmi prosté reformované tradice nenacházela však luterská liturgie v nové spojené církvi potřebný ohlas. Kromě odporu ke všemu, co připomínalo katolickou mši, hrálo významnou roli jistě i stěhování obyvatelstva, které narušovalo stávající zvyklosti. Můžeme to vidět i v naší oficiální bohoslužebné *Knize modliteb*

vaných sborů, která vyšla v roce 1881 ve Vídni. V průběhu 20. století pak „prostý“ pořad převážil natolik, že do nedávné doby se luterské liturgické prvky v Českobratrské církvi evangelické omezily jen na zpěv určitých částí v několika sborech na Valašsku a Těšínsku. A právě těmi se budeme zabývat v dalších číslech našeho seriálu.

Záznamy původní luterské liturgie v ČCE v současnosti

Jak asi všichni víme, současnou liturgickou příručkou ČCE je *Agenda Českobratrské církve* ►

evangelické, vydaná postupně ve dvou dílech v letech 1983 a 1988. Pro přemýšlení o zbytcích původní luterské liturgie u nás je významné, že do ní byl zahrnut jako jeden z možných bohoslužebných formulářů (formulář C) i pořad obsahující zpívané části. Představuje tak vedle současného *Evangelického zpěvníku* z roku 1979, jehož liturgickou část vytvořila stejná redakce, jediný tištěný notovaný záznam těchto liturgických zpěvů u nás, který platí pro celou církev. Starší *Zpěvník Českobratrské církve evangelické*, který vyšel poprvé roku 1923, obsahuje jen části zpívané celým shromážděním, a to až v dodatcích připojených k pozdějším vydáním.

Důležitý a velmi zajímavý pohled na současnou podobu původní luterské liturgie u nás poskytují rukopisné notované materiály z archivu jednotlivých farářů či sborových varhaníků. Právě proto, že oficiálních tištěných verzí této zpívané liturgie byl v naší církvi nedostatek, byly varhaníky a faráři pořizovány v průběhu 20. století různé zápisy jejich aktuální praxe včetně harmonizace. Propojujícím prvkem všech dodnes zpívaných částí je vazba na bohoslužebný pořádek Evangelické církve a. v. na Slovensku. Ta má svůj počátek již v tolerančních dobách díky příchodu luterských kněží ze Slovenska, kteří s sebou přinášeli své formy konání bohoslužeb.

Slovenská luterská liturgie přejímaná v ČCE

Konkrétní podobu i proměny této slovenské liturgie můžeme vidět v mnohých dochovaných bohoslužebných knihách a kancionálech. Nejdůležitějším z nich je slavný zpěvník známého kněze a písňového autora Jiřího Třanovského zvaný *Cithara Sanctorum*. Vyšel poprvé v roce 1636 a je mimořádný nepřetržitým užíváním, plynoucím z opakovaného a postupně rozšiřovaného vydávání. Dodnes má na Slovensku pozici téměř nedotknutelné, posvátné liturgické knihy. Notovaná jsou však jen jeho vydání z let 1636, 1653, 1674, 1684 a 1696, ostatní vydání uvádějí pouze texty písní. Nově pak zaznamenává nápěvy k textům například *Velká partitúra ku Tranosciusu* a k *Zpěvníku ev. a. v. církvi na Slovensku* z roku 1936. Další velmi významnou historickou bohoslužebnou knihou slovenských luteránů je agenda vytvořená Danielem Krmanem, která vyšla v roce 1734.

Na Slovensku vycházely v uplynulých desetiletích také samostatné brožurky věnované litur-

gickým nápěvům a antifonám (např. *Liturgické nápěvy Jána Jamnického* z roku 1933). Nejnovější *Chránová agenda Slovenskej evanjelickej cirkvi a. v.* vyšla v roce 1954 a současný *Evangelický zpěvník* pochází z roku 1995 – zde tedy prozatím končí dlouhá tradice slovenské luterské liturgie. Všechny tyto knihy, jejichž soupis se může zdát na první pohled jako suchý výčet neosobních dat, k nám obracejí svou zajímavou a živou tvář ve chvíli, když z nich začínají znít liturgické zpěvy, anebo – jak to ještě uvidíme – když nám ukazují vzor liturgie důvěrně známé členům několika moravských a slezských sborů.

Ještě jeden mimořádný notovaný zpěvník z doby existence samostatné luterské a reformované církve u nás je zde třeba zmínit: jde o *Evangelický kancionál* vydaný luterským sborem ve Vsetíně v roce 1909, který vychází z Třanovského *Cithary Sanctorum* (viz obr.) a obsahuje i liturgické nápěvy.

Zkoumání sborových i soukromých archivů a rozhovory s pamětníky

Chceme-li hledat odpovědi na naše otázky ohledně liturgie také v archivech jednotlivých sborů, setkáváme se většinou s neúspěchem. Zdá se, že staršovstva necítily potřebu zahrnovat problémy liturgie do zápisů ani výročních zpráv. Krátkou zmínku o zpívání již ojedinelé tradiční luterské liturgie obsahuje jen Zpráva o sboru Českobratrské církve evangelické v Pržně z roku 1970 a povolací listina faráře ve Frýdku-Místku. Dokladem o dřívější rozšířenosti zpívané liturgie jsou však jednotlivými sbory ve 40. letech vydávané dodatky ke zpěvníku, obsahující texty antifon podle církevního roku (např. *Přídavek ke zpěvníku, Antifony z Pozděchova* z roku 1941 a šenovské *Antifony* z roku 1948).

Při zkoumání zbytků luterské liturgie na Valašsku a Těšínsku bylo proto nutné – a také velmi podnětné a milé – uchýlovat se k rozhovorům s pamětníky mezi faráři, varhaníky i členy staršovstev. Důležité jsou také zvukové záznamy bohoslužeb, historické i nově pořízené. To vše nám v dalších číslech seriálu poslouží jako zajímavý a podstatný základ pro odkrývání těchto liturgických dějin. Jedním z unikátních dokladů vývoje bohoslužebné praxe je tak například amatérsky pořízená nahrávka vánočních bohoslužeb ve vsetínském sboru v roce 1968.

Eliška Baťová

RECENZE

Ony hrůzu prožily, my o ní pouze čtemeDagmar Šimková: *Byly jsme tam taky*

„Že většina z nás přežila se zdravým rozumem, bylo podmíněno především tím, že jsme byly ženy. Ne proto, že by byly ženy měly lehčí podmínky. Ve vězení není rozdílů, když jde o násilí. Rozdíl je jen v tom, že žena je celým svým ústrojím docela jiná než muž, nejen fyzicky, ale především svou vnitřní podstatou. Má nějak silněji vyvinutý instinkt přežití.“

Dagmar Šimková, dcera bankéře z Písku, se po komunistickém převratu stala s celou svojí rodinou nepohodlnou. Studia na pražské filozofické fakultě skončila v nedohlednu. Pracovala v písecké textilce, potom získala práci v nemocnici. V roce 1952 si pro ni v jejích třidvaceti letech přišli. „Jen se dobře rozhlédni, kurvo reakcionářská! V životě se sem už nevrátíš.“

Slova mladého estébáka, když ji odváděli, uvádějí novou etapu Dášina života. Na této cestě jde mnohdy o holé přežití. Příslušníci komunistické Státní bezpečnosti ji odvezli rovnou k výsledku do úřadovny v pražské Bartolomějské ulici. Byla obviněna z toho, že ukrývala dva vojenské zběhy, roznášela protistátní tiskoviny a soustavně se zabývala myšlenkou na ilegální útěk do nepřátelské ciziny. V podstatě však byla odsouzena pro svůj buržoazní původ. V komunistických lágrech si odseděla v nelidských podmínkách celkem čtrnáct let.

O tom, v jakých podmínkách, s kým a kde muse-la Dagmar Šimková žít, se dozvídáme z jejích vzpomínek vyličených s velkým literárním talentem. Kniha vznikla v roce 1968 v Austrálii po odchodu z Československa. Dílo nic netají a nesnaží se zjemnit brutalitu, zvěrstva a sprostotu komunistického režimu, který samozřejmě tvořili lidé.

Šimková sama přiznává: „Na otázky o vězení odpovídám skoro pravdivě. Jen občas něco zamlčím, když posluchač zjihne. Ale uvnitř cítím vinu. Lidé mají vědět pravdu.“ (s.124) A tak čtenář není mnohdy ušetřen nemilosrdných detailů. Drsné čtení. Vězni však, jak autorka píše, nežijí z chleba, ale z naděje. „Začaly jsme hromadně věřit, že nás Pán Bůh nezatížil nadarmo ničím, co bylo nad naše síly. Nerozhodl o nás mimovolně, ale protože věděl, že obstojíme, vyvolil nás k záměru, který byl tajemný. Svůj život jsme začaly chápat jako moudrý úradek. Každá z nás, nepovšimnutá a neznámá světu, měla místo určené shora, kde nebude zapomenutým ošlapkem. A tak jsme věřily, že neprožíváme tragickou epizodu života, ale jeho nejdůležitější část, kde nám je nabídnuto poznat zblízka všechno, co lidský život obsahuje, od vrcholu až k temným pádům, jsme na pouti, která nás vede cestami lidského myšlení a chování, cítění, krásy a zla a všeho, čeho je člověk schopen.“ (s. 100)

Kniha svědectví Dagmar Šimkové se čte chvílemi jedním dechem, chvílemi se chce od knihy někam daleko utéci. Ale vlastně není a nemělo by být nikdy kam. Je to kniha o komunismu, a proto je třeba, aby byla čtena. A na utrpení lidí nejlepších charakterů, vzdělaných, inteligentních, lidsky a morálně pevných se nesmí nikdy zapomenout.

Míla Hofmanová

ŠIMKOVÁ, Dagmar: *Byly jsme tam taky*.

Praha: Monika Vadasová-Elšíková, 2010. 166 s.

ISBN 978-80-902602-3-8

Poválečný osud kostelů a dalších budov Německé evangelické církve v Čechách

Největší hromadný přesun církevního majetku za posledních dvě stě let

V časopise *Lidé města* (13/2011), který vydává Fakulta humanitních studií UK, vyšel zajímavý článek od historika a sociologa náboženství Zdeňka R. Nešpora pod názvem *Mizení náboženství z veřejného prostoru: kostely, kaple, modlitebny a fary Německé evangelické církve*.

největší církve na našem území na základě Benešových dekretů a všímá si, nakolik se její situace podobala osudům někdejší Augsburské církve v československém Těšínsku. O majetek odsunutých Němců se přihlásily církve Československá a Českobratrská. Nešpor si všímá napětí,

Průčelí kostela ve Varnsdorfu

Ruiny tolerančního kostela v Bolkově

Autor nejdříve představuje historii působení německojazyčné evangelické církve na českém území od doby vydání tolerančního patentu Josefem II. až do konce druhé světové války. Tato kapitola, opřená o mnoho pramenů publikovaných převážně v posledním desetiletí, velmi dobře zasazuje popisovanou problematiku do historických souvislostí.

Spory, kompromisy i spolupráce mezi dědici
Další kapitola informuje o zániku této čtvrtě

ale i kompromisů a spolupráce mezi oběma subjekty. Cituje silné výrazy z dobových dokumentů, v nichž je ČCE charakterizována jako jakási bratrská sekta a „čechoslováci“ jsou označeni za církve výrazně nacionalisticky orientovanou a blízkou levicovým silám ve vládě.

Nejhodnotnější částí článku jsou rozsáhlé výstupy badatelské archivní práce v podobě několika tabulek, které utřídí poválečný stav vlastnictví budov (1947) po německých evangelících a zaznamenávají i počet členů ►

české a německé národnosti. Další tabulky popisují stav vlastnictví církevních budov v roce 1949 po schválení zákona o likvidaci Německé evangelické církve i současný stav a vlastnictví těchto objektů.

Největší hromadný převod církevního majetku

V závěru Nešpor předkládá alarmující hodnocení faktu, že z téměř dvou stovek náboženských staveb dnes náboženským účelům slouží méně než polovina. Pro čtenáře je jistě zajímavé konstatování, že převod staveb patřících původně německým evangelíkům byl největším jednorázovým přesunem církevního majetku za posledních dvě stě let. Navzdory spřízněnosti Církve československé (ČČS) s komunistickým režimem se podle Nešpora dominantní dědičkou po Německé církvi díky vyšší stabilitě církevních komunit stala ČCE. Přesto je z tabulek zřejmé, že v prvních letech po válce bylo mnoho budov společně využíváno oběma „dědičkami“ (ČCE, ČČS) po německé církvi a že se toto společné vlastnictví postupně vytrácelo. Tato skutečnost může být inspirací i pro dnešní pohraničí, kde

mnohé církevní komunity bojují o přežití a společné užívání kostelů a far může být cestou, jak zachovat holou existenci: taková je situace např. v Novém Boru, kde obě církve využívají kostel po jiné skupině německých křesťanů (starokatolicích) a vzájemně spolupracují včetně společných eucharistických bohoslužeb – viz ČB 4/2010.

Stát likvidátor i investor

Za největšího viníka devastace církevních budov (často skvostů moderní architektury) Nešpor označuje stát. Antiklerikální tlak komunistického režimu a později materialisticky orientované transformace se v bývalém pohraničí projevil razantněji než kdekoliv jinde. Na druhé straně stát při rekonstrukcích a změnách využití těchto objektů projevils i jistou pružnost (měl jistě výhodu investičního zajištění), jaké církve nebyly a nejsou vždy schopny. Mnohé objekty chátrají, slouží místním komunitám jen velmi omezeně nebo fungují jako neatraktivní muzea.

Nešporova práce je kvalitní, na vysoké odborné úrovni. Čtenářům je k dispozici i na internetu na stránkách www.lidemesta.cz. **Jan Kirschner**

(zdroj obrázků: *Zachraňme Červený kostel ve Varnsdorfu* a www.pratelebojkova.cz)

ČTENÁŘSKÝ OHLAS

K vydání Sborníku střediska v Chotěboři

s pozvánkou na jaro či podzim

Péčí Českobratrské církve evangelické vyšla knížka pod názvem *Evangelické středisko Chotěboř, sborník ke čtyřicátému výročí otevření střediska*. Je to historie střediska, prožitá a zaznamenaná jeho tvůrci a uživateli. Jako mnohaletá účastnice pobytů v tomto táboře nad Doubravkou chci za toto „dítko“ nevelké rozsahem (124 stran a bohatá fotografická dokumentace), zato bohaté obsahem poděkovat.

Především děkuji bratru faráři Vetterovi za podnět, který pak obětavě a s vynaložením spousty času realizoval. Dále všem, kdo tento tisk finančně podpořili. Nemůže ovšem chybět ani dodatečné vyjádření vděčnosti těm, kdo dobrovolnou prací středisko vybudovali a kdo se starali a starají o jeho provoz.

Věnujte těch několik desítek korun a Sborník si opatřete. Nebo si jej vypůjčte třeba ve sboru či u přátel, stojí za přečtení i za zamyšlení. Zaujme vás textem i obrázky, svědčícími o budovatelských dovednostech členů našich sborů, byť ze zcela odlehlých profesí. Především nám však mohou být vzorem svou oddaností dobré věci. Přečtěte si to i vy, kdo o Chotěboři víte jen něco málo, nebo vůbec nic. Je to četba nejen poučná, ale i poutavá, zvláště s ohledem na skutečnost, že se organizovalo a stavělo v dobách totality. Věřím, že ještě než stačíte projít všechny příspěvky, zauvažujete, zdali byste se neměli přesvědčit na vlastní oči. Nabídek je řada a o programech jednotlivých pobytů příští sezony se dozvíte ve svých sborech, v církevním tisku či na internetu.

Já bych vás ráda vylákala do společnosti důchodců, jimž jsou v Chotěboři rezervovány dva termíny. Deset dní v červnu a devět dní začátkem září. Neobávejte se slova „důchodce“, přijíždějí i penzisté-záčátečníci a také my nejstarší tu hledáme především dobrou náladu, porozumění ve vzájemných rozhovorech a radost z opětovných setkání. Pokud se probírají různé choroby, neuslyšíte tu nářky, spíše se vyměňují zkušenosti. V obou termínech zbývají ještě volná místa, takže i zájemci v předdůchodovém věku jsou vítáni. Když někdy pobízím své známé, aby své

dny na zotavenou věnovali Chotěboři, slyším odpověď „vždyť já tam nikoho neznám a nerada bych stála stranou“. Takové obavy mít nemusíte. V obou těchto společenstvích rychle zdomácníte. O duchovní, vzdělávací i zábavné programy je postaráno. Je-li zájem, naplánuje se společná vycházka a celodenní nebo půldenní výlet. Stačí si vybrat: jaro, nebo pozdní léto. Radila bych vám zkusit obojí a prožijete atmosféru Železných hor v celé jejich kráse.

Zdeňka Moravcová
(redakčně zkráceno)

POSLEDNÍ SLOVO

Bez kliknutí

Fejeton

Není to dlouho, co jsem se stala majitelkou často přetřásaného zařízení zvaného čtečka. Je to v mém případě zcela jistě ekologické a pro učitelku literatury praktické: zatímco dřív jsem si texty všemožně pochytané na internetu tiskla a odvážela na víkend v krosně, letos jsem si k vánocům přála kabelku.

Jako člověk nezámožný a šetrný koupila jsem si ovšem čtečku dotovanou: výměnou za určitou slevu se pokaždé, když ji vypnu, objeví na přední straně reklama. Můj sebejistý pocit, že jsem vůči reklamnímu vábení imunní, vzal za své ve chvíli, kdy mi milá čtečka začala tu a tam nabízet zajímavé knihy zdarma. Imunní bohužel nejsem.

Každý člověk nezámožný a šetrný totiž ví, že zatímco v dobách minulých hospodyňka pro pírkou přes plot skočila, dnes pro dvacku přes celé město do supermarketu zajede. Zatímco děravé ponožky kdysi štuovala a leccos při tom láskyplně promyslila, dnes bdělým okem pátrá po nových ponožkách v superakci a poslouchá přitom z řetězcového amplionu, že nakupovat je zábava.

Ještě v tomto roce prý přijde Česká televize s vymožeností zvanou interaktivní vysílání. Člověk bude sedět pohodlně u televize, a když v ní zahlédne něco, co vzedme jeho vlastnické pud, prostě stiskne tlačítko na příslušném ovladači

a rovnou si to v internetovém obchodě pořídí. Podle tvůrců projektu se tak televize stane něčím víc než „hloupým zobrazovačem“. A nejspíš přijde čas, kdy s takovou chytrou televizí nebude hospodyňka zahálet už vůbec nikdy: při Bachově koncertu koupí večerní róbu sopranistky, při televizním seriálu noční stolek do ložnice, při záznamu divadelní hry ze současnosti manželovi kravatu. Lidé typu otce Franze Kafky se dočkali: budeme žít ve světě, v němž bezprostředním hmotným užitekem bude konečně kynout také umění.

Když jsme na redakční radě *Českého bratra* (a v budoucnu jistě bude možné, abyste si hned v tuto chvíli časopis kliknutím objednali) mluvili o svěcení neděle, nejčastěji se objevovalo spojení čtvrté přikázání. Možná ale přišel čas říkat tomu čtvrtá výsada. Slovo přikázání se totiž mnohem spíš týká těch nezámožných a šetrných, kteří budou sedm dní v týdnu klikat, obíhat a dělat tak svou práci, zatímco tak jako již dnes se budeme bohatecky a rozmařile těšit ze svobody dne odpočinku. Náš ručitel nás ujišťuje, že nebudeme škodni. Uprme-li pohled dostatečně daleko mimo čtečky a tablety, bude nám – ve všední den i v neděli – všechno ostatní přidáno. Bez kliknutí.

Sárka Grauová

OZNÁMENÍ

Předplatné 2012

Milí abonenti,

v tomto čísle najdete fakturu na úhradu předplatného pro rok 2012. Všechny potřebné údaje jsou již na faktuře vytištěny. Můžete zaplatit bezhotovostně převodem z účtu nebo použít údaje z faktury (číslo účtu a variabilní symbol) a opsat je na složenkou z pošty. Pokud byste s tím měli problém a nemáte nikoho, kdo by vám pomohl, dejte nám prosím vědět a my vám rádi složenkou vyplníme a pošleme. Výše předplatného je stejná jako v minulých letech – 290 Kč, do zahraničí 790 Kč. Pro ty, kdo by chtěli časopis zvláště podpořit, nabízíme sponzorské předplatné 600 Kč.

Děkujeme za vaši přízeň,

redakce

Mimořádná valná hromada Veritas k životnímu jubileu Evy Melmukové

VERITAS, historická společnost, zve své členy i další zájemce na mimořádnou valnou hromadu, která se bude konat v sobotu 25. února od 10 hodin v sálu zadního traktu sborového domu ČCE v Praze na Smíchově, ulice Na Doubkové 8/2040.

Mimořádná valná hromada je svolána k významnému životnímu jubileu moderátorky VERITAS doc. PhDr. Evy Melmukové. Jediným bodem programu bude společná, spíše neformální oslava, otevřená samozřejmě i nečlenům.

Občerstvení zajištěno. K místu konání se lze dostat pohodlně s využitím pražské MHD: ze stanice metra B Anděl pokračovat východem k zastávce autobusu Na Knížecí. Na lince č. 137 (směr U Waltrovky) je Santoška v pořadí první zastávka. Z ní je nutno již jít do ulice Na Doubkové pěšky (prakticky to znamená obejít ze dvou kostelů ten níže položený).

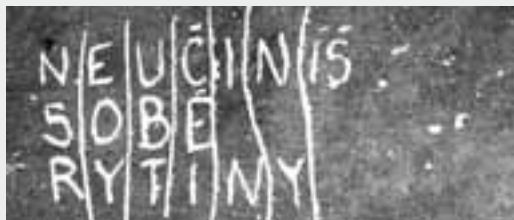
Výbor VERITAS

Neučniš sobě rytiny – Evangelické umění toleranční doby

Muzeum Beskyd Frýdek-Místek pořádá ve dnech 9. února až 25. března výstavu Neučniš sobě rytiny ve výstavních síních na frýdeckém zámku. V rámci vernisáže promluví o evangelickém tolerančním umění spoluautor výstavy PhDr. Sixtus Bolom z Historického ústavu Filozofické fakulty

Masarykovy univerzity v Brně. Další přednáška se uskuteční v neděli 18. března od 15 hodin, přednášejícím bude farář Pavel Křivohlavý.

Putovní výstava bude doplněna sbírkovými

předměty Muzea Beskyd: starými tisky (Bible, kancionály, postily), obrázky na skle, stříbrnými šperky z Jablunkovska, které patřily několika generacím žen z evangelických rodin. Zároveň budou připomenuty čtyři toleranční kostely Těšínského Slezska, které zůstaly na území České republiky, a bude také vzpomenuata výrazná osobnost evangelického kazatele Jana Winklera, který téměř dvacet let žil a pracoval v Návsi u Jablunkova.

Ekologická sekce České křesťanské akademie

zve na úterý 14. února 2012 od 17:30 do přízemí kláštera Emauzy (Praha 2, Vyšehradská 49) na besedu na téma „Zvířata a spravedlnost“ s úvodním slovem P. RNDr. Matúše Kociana, Ph.D.

DÁRKOVÉ PŘEDPLATNÉ

O více je těžké mluvit. Bratrstvo to řekne za vás.
Darujte kamarádovi a kamarádce předplatné časopisu pro mládež!

- 250,- předplatné
- 300,- předplatné + sleva 100,- na všechny akce mládeže nebo tričko z minulých sjezdů mládeže zdarma
- 500,- předplatné + noc zdarma s polopenzí v ex. stědišku Horstij Domov, Erkonofe

Darujte dceři a synovi předplatné časopisu pro mládež!

Předplatte konfirmandům časopis pro mládež!

Objednávejte na bratrstvo@e-cirkav.cz
u technické redaktorky Jitky Čechové.

Jak se Saul stal Pavlem 2/3

podle knižky *Taková dlouhá cesta*
kreslí Kristian Malina

Světlo Saulovi bolestně propadlo oči, náhle zamžlal a klesl k zemi. Bylo naprosté ticho. Nad Saulem se skláněli bezmocní služebníci. Saul se těžce zvedl, ale neviděl. Služebníci dovedli slepce do Damašku. Saul několik dní nehnul sešle, vypadalo to, jako by se modlil.

A z temnot se Saulovi vynořil lesklý obličej. A jako by prohledl k víře. Záhy byl pokřtěn. Takto si povolal Ježíš svého 13. apoštola. Ze Saula se stal Pavel.

Pak kdosi vstoupil. Byl to Ananiáš, jeden z těch, kteří chtěli Saul zatknout. Přistoupil k němu a položil mu ruce na hlavu.

Nejprve mluvil o Ježíši v damašských synagogách, tam se na Pavla těšil jako na svého zachránce, když však začal mluvit o Ježíšovi, jeho slova naplnila místní hrůzou. Rozhodli se že Pavla zabijí...

... položil si na něj, ale Pavel unikl. Přátele jej spustili z vysokých hradeb v proutěném koši.

Pavel se rozhodl stát se do Jeruzaléma...

Pokračování příště.

Diakonie
 Českobratrská církev evangelická
 Středisko humanitární
 a rozvojové pomoci

**STAVÍME LIDI
 NA NOHY**

- Za poslední 3 roky jsme pomohli 29 rodinám, jejichž otec zemřel na AIDS.
- Také Vy můžete podpořit živnost etliopských žen.
- I trocha peněz dokáže hodně změnit.

**PŘÍDEJTE SE K NÁM.
 PŘÍSPĚJTE DO SBÍRKY NA ETIOPII!**

Svůj příspěvek pošlete nejpozději do Velikonoc na účet: 9371 9371/0300 nebo uspořádejte sbírku mezi přáteli či ve svém sboru a následně nám ji zašlete.

Více na: hrp.diakonie.cz

Přidejte si nás na Facebooku :
www.facebook.com/diakoniecs.hr

 Diakonie ČCE - Středisko humanitární a rozvojové pomoci

Evangelický měsíčník **ČESKÝ BRATR**

vydává Českobratrská církev evangelická

Chystáme:

Co my jako křesťané můžeme nabídnout k tématu...

Romové

REDAKČNÍ RADA

šéfredaktorka: Daniela Ženatá
 redaktorka: Gabriela Fraňková Malinová
 členové: Šárka Grauová, Pavel Hanych, Jiří Hoblík, Jan Kirschner, Jan Mamula, Tomáš Pavelka, Jana Plíšková, Lenka Řidzoňová, Romana Špačková

NA OBÁLCE

kostel v Křížlicích

REDAKČNÍ UZÁVĚRKA

Redakční uzávěrka březnového čísla je 19. 2. 2012 Vyhrazujeme si právo nevyžádané příspěvky krátit.

DISTRIBUCE PRO ZRAKOVĚ POSTIŽENÉ

elektronicky: Diakonie ČCE,
 Klimentská 18, 110 05 Praha 1,
 tel.: 222 316 306,
 e-mail: szp@diakoniecs.cz

TISKNE

M.I.B. production service s.r.o.,
 Papírenská 1, 166 11 Praha 6
 (ev. č. MK ČR E810), vychází 12x ročně,
 jednotlivá čísla 25 Kč, předplatné 290 Kč,
 do zahraničí 790 Kč.
 Informace o předplatném
 podá, objednávky rozšiřuje
 (i do zahraničí) redakce

ADRESA REDAKCE A ADMINISTRACE

Jungmannova 9, p. p. 466,
 111 21 Praha 1,
 tel.: 224 999 236,
 e-mail: ceskybratr@e-cirkev.cz,
www.e-cirkev.cz, sekce Publikace,
 časopis Český bratr